

MAGYAR NEMZETI BANK

FELÜGYELŐ- BIZOTTSÁGI JELENTÉS

2008. JÚNIUS–2009. JÚNIUS

J/9864.

A Magyar Nemzeti Bank
Felügyelőbizottsága tagjainak közös beszámolója
az Országgyűlésnek
a Felügyelőbizottság éves munkájáról

A Magyar Nemzeti Bankról szóló
2001. évi LVIII. törvény 52/D. §-ának rendelkezése alapján

**A Magyar Nemzeti Bank
Felügyelőbizottsága tagjainak közös
beszámolója az Országgyűlésnek
a Felügyelőbizottság éves munkájáról**

2008. június–2009. június

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hevesi Nóra

1850 Budapest, Szabadság tér 8–9.

www.mnb.hu

Tartalom

Összefoglaló a Magyar Nemzeti Bank Felügyelőbizottságának megállapításairól	6
A) rész	
Az Fb tevékenységének keretei	11
1. Az Fb jogállása, hatásköre, feladata, személyi összetétele	14
2. Az Fb működésének fő jellemzői, üléskezési és döntéshozatali rendje	15
3. Az Fb működését elősegítő személyi, technikai és pénzügyi feltételek	16
B) rész	
Az Fb ellenőrzési tevékenysége során szerzett tapasztalatok	17
1. Általános tapasztalatok	21
2. Az MNB gazdálkodása	23
2.1. A belső gazdálkodás rendjének fő jellemzői	23
2.2. A 2008. évi mérleg és eredménykimutatás	23
2.3. A működési költségek és ráfordítások alakulása	24
2.4. Emberierőforrás-gazdálkodás	25
2.5. Beruházások	28
2.6. A Logisztikai Központ megvalósulása	29
2.7. Hatékonyságjavító projekt	30
2.8. A 2009. évi pénzügyi terv	31
3. Az MNB beszerzési/közbeszerzési tevékenysége	32
4. Az MNB támogatási politikája és gyakorlata	33
5. Az MNB peres ügyei	34
6. Az MNB kizárólagos tulajdonában lévő társaságok gazdálkodása	35
7. A belső ellenőrzési szervezet tevékenysége	36
8. Egyebek	39
8.1. Kockázatkezelési vizsgálat	39
8.2. Összeférhetetlenségi vizsgálat	39
Mellékletek	41
1. sz. melléklet: A beszámolási időszak alatt megtartott Fb-ülések időpontjai, valamint a megtárgyalt napirendi pontok	43
2. sz. melléklet: Az Fb 2009/2010. évi munkaterve (A 2009. évi munkatervi témák II. félévre történő havi ütemezése, a 2010. I. félévi munkaterv előzetes témái)	46
3. sz. melléklet: A Felügyelőbizottság összefoglaló jelentése az MNB Logisztikai Központ létesítéséről	48
4. sz. melléklet: A belső ellenőrzési szervezet vizsgálatainak témái és az Fb hatáskörébe tartozó lényegesebb megállapításainak, ajánlásainak összefoglalása	59
5. sz. melléklet: A Magyar Nemzeti Bank Felügyelőbizottságának nyilatkozata (ténymegállapítások és állásfoglalás)	62

Az MNB Fb Országgyűlés számára készített korábbi közös beszámolóí:

J/4267.	2002. november–2003. június
J/10567.	2003. június–2004. június
J/16653.	2004. június–2005. június
J/5.	2005. június–2006. május
J/3308.	2006. június–2007. június
J/6022.	2007. június–2008. június

A beszámolóban használt rövidítések jegyzéke:

ÁSZ	Állami Számvevőszék
BKB	A Magyar Nemzeti Bank Beruházási és Költséggazdálkodási Bizottsága
EEF	A Magyar Nemzeti Bank Emberi erőforrások, szervezés és tervezés szervezeti egysége
Fb	A Magyar Nemzeti Bank Felügyelőbizottsága
KBER	Központi Bankok Európai Rendszere
KPMG	KPMG Hungária Könyvvizsgáló, Adó- és Közgazdasági Tanácsadó Kft.
MNB	Magyar Nemzeti Bank
SAP	Integrált Vállalatirányítási Rendszer
SZMSZ	A Magyar Nemzeti Bank Szervezeti és Működési Szabályzata
VB	A Magyar Nemzeti Bank Vezetői Bizottsága

Összefoglaló a Magyar Nemzeti Bank Felügyelőbizottságának megállapításairól

A Magyar Nemzeti Bank Felügyelőbizottsága (Fb) a 2008. júliustól 2009. júniusig terjedő beszámolási időszakban tíz rendes és hat zárt testületi ülésén 47 anyagot tárgyalta. Ebben az időszakban szerzett lényegesebb tapasztalatokat, megállapításokat a következők szerint összegezzük:

1. Az Fb megállapította, hogy a Magyar Nemzeti Bank (MNB) a reá vonatkozó jogszabályok, valamint az Alapító Okirat előírásainak és szellemének megfelelően működik. A működés, ezen belül az irányítás gyakorlata érdemben megfelel a törvényi előírásoknak. Az elmúlt év tapasztalatai igazolták a jegybanktörvény 2007. évi módosításával bevezetett irányítási modell működőképességét.

Az MNB elnöke a szükséges megalapozottsággal és kellő időben hozta meg a bank belső működésére vonatkozó egyszemélyi felelős döntéseit. Ennek során nagymértékben támaszkodott a rendszeresen ülésező Vezetői Bizottság (VB) – mint konzultatív testület – tevékenységére. Az alelnökök, valamint az ügyvezető igazgató a szabályzatok szerint felügyelték a szervezeti egységeket, irányították a szakmai bizottságok tevékenységét és hozták meg a hatáskörükbe tartozó döntéseket.

Az Fb tudomására nem jutott olyan tény vagy cselekmény, amely a vezetők, illetve a bizottságok működésében bármilyen szabálytalanságra utalt volna.

Az MNB szervezeti és működési rendjének 2007. évi változtatása óta jelentős szervezeti intézkedések nem történtek. A beszámolási időszakban lényegében befejeződött az MNB Szervezeti és Működési Szabályzatának (SZMSZ), valamint a Vezetői Bizottság és a szakmai bizottságok ügyrendjeinek hozzáigazítása az MNB-törvényből és más jogszabályokból adódó követelményekhez, illetve a tapasztalatok értékelése alapján megtörtént azok korszerűsítése.

2. Az Fb a jogszabályokon alapuló kötelezettségének eleget téve megvizsgálta az MNB 2008. évi beszámolójának és eredménykimutatásának az Fb hatáskörébe tartozó részeit, és javasolta a részvényesnek az abban szereplő mérlegfőösszeg és eredmény elfogadását.

2008-ban az MNB működési költségeinek összege 14,9 milliárd forint volt. Ez az előző évi költségeknél 335 millió forinttal (2,3%-kal) több, a tervszámnál viszont közel 1,3 milliárd forinttal (7,9%-kal) kevesebb. A 2008. évi költségek mintegy 54%-át a személyi jellegű ráfordítások teszik ki. Ezek a költségek az alacsonyabb átlaglétszám, valamint a munkaviszony-megszüntetésekkel járó költségek jelentős mérséklődése miatt csökkentek. A banküzemi általános költségek nőttek. Ez elsősorban a Logisztikai Központ üzembe helyezésével összefüggő üzemeltetési, információtechnológiai és amortizációs költségek emelkedésének, valamint a költséghatékonysági felmérésre kifizetett tanácsadói díjnak a következménye.

Az Fb pozitívan értékelte, hogy a költségtakarékosság lehetőségeinek keresésére év közben eredményes intézkedések történtek, és így a működési költségek csak kismértékben nőttek, reálértéken csökkentek, a tervezettől számottevően elmaradtak. Az Fb megállapította, hogy a költségfelhasználás az MNB tevékenységével összhangban van, a szigorú költséggazdálkodás nem okoz gondot a bank működésében.

3. Az MNB záró létszáma 2008. december 31-én 641 fő volt, 7,1%-kal (49 fővel) kevesebb, mint a 2007. év végén. A fluktuáció mértéke 2008-ban 11,2% volt, kisebb, mint az előző évben. A 102 munkaviszony-megszűnésből 59 munkáltatói, 34 munkavállalói kezdeményezésre, kilenc pedig nyugdíjazás, illetve egyéb kilépés miatt történt.

Az Fb megállapította, hogy az MNB 2008-ban alapvetően eredményes emberierőforrás-gazdálkodást folytatott. A munkaerő-mozgások a tervezetthez és az évközi takarékosági intézkedésekhez közel állóan valósultak meg. Az MNB létszámának a 2008. évben történt csökkenése – az MNB vezetésének tájékoztatása szerint – nem befolyásolta negatívan az MNB feladatainak ellátását.

A külső tanácsadó cég által az MNB-ben 2008 márciusában elvégzett felmérés eredménye szerint a munkavállalók elkötelezettségi (51%) és elégedettségi szintje (53%) a 2005-ben mért adatokhoz képest csökkent. Az MNB munkatársainak elkötelezettségi indexe az országos átlagnak megfelel, a pénzügyi szektor átlagát kissé meghaladja. Ugyanakkor a teljesítménymenedzsment és az emberek megbecsültségérzetének vonatkozásában mért elégedettségi mutatók rosszabbak a pénzügyi szektor hasonló mutatóinál. Az MNB vezetése e kérdésben további vizsgálatokat végzett, az elkötelezettség/elégedettség javítása érdekében intézkedéseket tett, illetve tervez tenni. Az Fb az erről szóló tájékoztatókat tudomásul vette, az intézkedések megvalósulását és eredményességét figyelemmel kíséri.

4. A 2008. évi 2,6 milliárd forint beruházási ráfordítás 60%-a a Logisztikai Központ projekt befejezéséhez kötődött. A 2008. évi kezdésre tervezett 69 beruházás közül – halasztás, átütemezés, törlés miatt – csak 25 kezdődött el.

Az Fb pozitívnak ítélte, hogy a beruházások esetében az MNB vezetése nem a tervhez mereven ragaszkodó, hanem a tényleges folyamatok által indokolt álláspontra helyezkedett, azaz a hatékony, takarékos gazdálkodás követelményét tartja elsődleges szempontnak. Az Fb üdvözölte azt is, hogy az MNB bevezette az egyedi beruházásokra vonatkozó üzleti esettanulmányok kidolgozásának és jóváhagyásának módszerét és rendszerét, valamint hogy az éves tervekbe csak jóváhagyott üzleti esettanulmányokkal rendelkező beruházásokat lehet felvenni. Ugyanakkor az Fb többször rámutatott a beruházási tervezés hiányosságaira. A beruházások megalapozottabb, realisabb éves ütemezése érdekében ajánlotta a tervezési módszerek felülvizsgálatát és további korszerűsítését.

5. A jelentős költségigényű – a kiegészítő fejlesztésekkel együtt 12,2 milliárd forint ráfordítású – Logisztikai Központ beruházás megvalósulását az MNB Felügyelőbizottsága rendszeresen figyelemmel kísérte. Az Fb a Logisztikai Központ beruházás létesítésének komplex vizsgálatán alapuló összefoglaló jelentést készített, amelyet testületi ülésen elfogadott és a részvényesnek is megküldött.

Az MNB elnöke az Fb-vizsgálat során adott nyilatkozatával megerősítette, hogy az MNB vezetése a Logisztikai Központ beruházás birtokbavételekor, továbbá az üzemelés kezdeti tapasztalatai alapján meggyőződött arról, hogy a beruházás az érvényes tervdokumentáció szerint valósult meg, a létesítmény és berendezései alkalmasak a kitűzött feladatok megvalósítására. Az Fb által megismert tények, illetve információk a nyilatkozatban foglaltakat alátámasztják.

A Felügyelőbizottság megállapította, hogy a vitatott körülmények között elhatározott Logisztikai Központ beruházás alapvetően rendezetten, szervezeten, jól irányítottan és a kitűzött céloknak megfelelően, azaz összességében eredményesen valósult meg. A beruházás költségei az előirányzott kereteken belül maradtak, azok túllépésére nem került sor. A létesítmény és annak berendezései kielégítik a korszerűség, a hatékonyság és a biztonság követelményeit. A központ alkalmas nemcsak a jelenlegi, hanem az euro bevezetése utáni feladatok nemzetközi szinten megfelelő megvalósítására is. A Logisztikai Központ tervszerűen, üzemszerűen, biztonságosan, az előre becsülthez képest kedvezőbb költségek mellett működik.

6. Az MNB elnökének döntése alapján pályázati úton kiválasztott nemzetközi tanácsadó cég – 336 millió forint megbízási díj fejében – feltérképezte és átfogóan értékelte az MNB szervezeti működésének hatékonyságát és eredményességét. Az Fb a hatékonyságjavító projekt eredményéről, a tanácsadói javaslatról és az annak nyomán tett és tervezett intézkedésekről kapott tájékoztató alapján megállapította, hogy a költséghatékonyság javítására kidolgozott és elfogadott javaslatok, illetve azok következetes, határozott érvényre juttatása nagymértékben hozzájárulnak az MNB tevékenységének további korszerűsítéséhez. A részben már megtett és a még megtenni tervezett intézkedésektől várhatóan az MNB működési költségei éves szinten 11-12%-kal, létszáma 14%-kal csökken; a nettó megtakarítások részben már 2009-ben realizálódnak, a projekt költségei már 2009-ben megtérülnek. Az Fb ugyanakkor az MNB tevékenysége minőségi színvonalának megőrzése miatt fontosnak tartotta hangsúlyozni az intézkedések hatásainak figyelemmel kísérését annak érdekében, hogy indokolt esetben a szükséges korrekciós döntések – ha kell az emberi erőforrások tekintetében is – időben meghozhatók legyenek.
7. Az MNB a 2009. évi működési költségeire – központi tartalékkal együtt – 14,6 milliárd forintot tervezett. Ez 2,3%-kal kisebb a 2008. évi tényszámnál. A személyi költségek körében csökkenést eredményez a tervezett létszámcsökkentés, továbbá az általános bérfejlesztés elmaradása. Mérséklődnek az IT-költségek, a többi költség kissé nő. A 2009. évre tervezett beruházási kifizetés 2,4 milliárd forint; ennek túlnyomó része a kiemelt stratégiai célokkal kapcsolatos fejlesztésekre vonatkozik.

Az Fb megállapította, hogy a működési költségek tervezése a költséghatékony gazdálkodás követelményeinek megfelelően történt. Üdvözölte, hogy az MNB vezetése – az általános béremelés elmaradása mellett – a tartós megoldások, a strukturális átalakítások útját, a működési folyamatok ésszerűsítésének módszerét választotta.

8. Az MNB 2008-ban 181 beszerzési eljárást bonyolított le. Ennek több mint a fele – mintegy 7 milliárd forint összértékben – közbeszerzési eljárás volt. A közbeszerzések száma héttel, értéke pedig 2,5 milliárd forinttal volt több az előző évinél. Az eljárásokkal kapcsolatban jogorvoslatra nem került sor.

Az Fb tudomásul vette az MNB tájékoztatóját a (köz)beszerzési tevékenységről, amely megfelelően összegezte a tapasztalatokat, és tartalmazta azok értékelését is. Az Fb üdvözölte, hogy a jellemző problémákat feltárták és a lehetséges korrekciós intézkedéseket menet közben megtették.

9. 2008. december 31-én az MNB 100%-os tulajdonában (Pénzjegynyomda Zrt., Magyar Pénzverő Zrt., Bankjóléti Kft. „v. a.”), valamint rész tulajdonában (KELER Zrt., GIRO Zrt., BÉT Zrt.) lévő társaságokban az MNB által jegyzett tőke könyv szerinti értéke – az előző évvel megegyezően – 11,1 milliárd forint volt. Ebből közel 9 milliárd forintot a Pénzjegynyomda Zrt. értéke tesz ki. A Pénzjegynyomda az előző évinél és a tervezettnél nagyobb, a Pénzverő az előző évinél kisebb, de a tervezettet meghaladó nyereséget realizált. Mindkét társaság osztalékot fizetett a tulajdonos MNB-nek.

10. Az Fb az MNB-törvénynek megfelelően és a gazdasági társaságokra jellemző gyakorlattal összhangban, a hatáskörébe tartozó kérdések tekintetében végezte az MNB belső ellenőrzésének irányítását. A belső ellenőrzési szervezet 2008-ban 52 vizsgálatot végzett, amelyek során 68 megállapítást és 31 ajánlást tett. A vizsgálatok megállapításait az érintettek elfogadták, a hiányosságok felszámolására intézkedési tervet készítettek. A 26 utóvizsgálat során az auditorok megbizonyosodtak arról, hogy a felelősök a szükséges intézkedéseket az elvárt módon megtették, a hiányosságokat általában határidőre felszámolták.

A Központi Bankok Európai Rendszere (KBER) keretében működő Belső ellenőrzési bizottság elvárásának megfelelően 2008 őszén az MNB elnökének és az Fb-nek a jóváhagyásával – közbeszerzési eljárással kiválasztott nemzetközi tanácsadó cég által – megtörtént a belső ellenőrzési tevékenység minőségbiztosítási átvizsgálása. A tanácsadó az MNB belső ellenőrzési szervezete munkáját a nemzetközi sztenderdekben alapulónak minősítette; egyes kérdésekben tett ajánlásai megvalósulnak.

Az Fb úgy ítéli meg, hogy az MNB elnöke és az Fb – a törvényi szabályozás szerint megfelelően együttműködve – zökkenőmentesen irányították a belső ellenőrzés tevékenységét. A beszámolási időszakban az MNB belső ellenőrzöttsége megfelelő volt, az ellenőrzési részleg színvonalasan működött, a meghatározott feladatait megoldotta, négy vizsgálat azonban időleges kapacitáshiány miatt elmaradt. A jelenlegi auditori kapacitás elegendőnek bizonyul a munkatervi feladatok teljesítésére.

11. Az MNB a 2008. évi támogatásokra (szponzorálásra, adományozásra) szánt 256 millió forint összegű keretből – a szabályzatban foglalt alapelveknek megfelelő célokra – összesen 233 millió forintot használt fel. A 94 támogatási kérelemből 33-at teljesítettek, 23 igényt elutasítottak, 38 kérelmet pedig a Közjóért Alapítványhoz továbbítottak.

A még 2005 októberében hozott igazgatósági határozat alapján a Közjóért Alapítványon keresztül történő, az 1945. és 1960. között politikai üldöztetést szenvedett egykori MNB-alkalmazottak pénzügyi kárpótlása a 2008. év végével befejeződött. 2008. december 31-ig 185 fő kárpótolts részére összesen 143 millió forintot fizettek ki. Az Alapítvány az MNB-vel kötött megbízási szerződés alapján az MNB-től kapott 160 millió forint keretösszeg maradványát (17 millió forintot) – támogatás címén – a Közép- és Kelet-Európai Történelem és Társadalom Kutatásért Közalapítványnak átutalta.

12. Az MNB elnöke 2009. március 24-i levelében – a sajtóban megjelent feltételezések és találgatások miatt – felkérte az MNB Felügyelőbizottságát, hogy vizsgálja meg: személyét illetően fennáll-e az MNB-törvény 57. §-ában meghatározott összeférhetetlenség esete.

A Felügyelőbizottság a vizsgálat keretében kapott nyilatkozatok és a megvizsgált iratok alapján határozatilag azt állapította meg, hogy Simor András, a Magyar Nemzeti Bank elnöke esetében az MNB-törvény 57. §-ában meghatározott összeférhetetlenség nem áll fenn.

13. Az Fb a korábbi időszakban úgy tapasztalta, hogy az MNB vezetése és az Fb közötti kapcsolat „alapvetően jogszerű és a fő kérdésekben kielégítő”; ugyanakkor jelentős „nézetkülönbségek”, a gyakorlatban pedig bizalmatlanságra utaló jelek, bizonyos feszültségek és súrlódások is mutatkoztak. Az előző évi országgyűlési beszámoló előkészítése során egységes vélemény alakult ki arról, hogy célszerű kidolgozni és megállapodásban rögzíteni az MNB vezetése és az Fb közötti együttműködés elveit. Az ezeket az elveket tartalmazó megállapodás aláírása 2008 októberében megtörtént. Az azóta eltelt időszakban az MNB vezetése és az Fb közötti kapcsolatban alapvető, pozitív irányú változás következett be. Az együttműködési megállapodásban foglalt elveket mindkét részcsoport teljes mértékben megtartják, azok a gyakorlatban maradéktalanul érvényesülnek. Kialakulóban van a kölcsönös bizalom légköre, létrejöttek az Fb megfelelő működésének feltételei. Ennek eredményeképpen a felek közötti kapcsolat nemcsak jogszerű és szabályszerű, hanem kölcsönösen megértő és segítő, a közös célok megvalósítását kollegiálisan előmozdító is.

A) rész

Az Fb tevékenységének keretei

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény (MNB-törvény) 52/D. §-a alapján a felügyelőbizottsági tag az őt megválasztó Országgyűlésnek, illetőleg az őt megbízó pénzügyminiszternek tájékoztatási kötelezettséggel tartozik. A tájékoztatás részleteire nézve sem az MNB-törvény, sem más jogszabály nem tartalmaz további előírásokat.

Az MNB Felügyelőbizottságának ügyrendje a tájékoztatási kötelezettségre vonatkozóan kimondja: „Az Fb elnöke és tagjai – az MNB-törvényben előírt kötelezettségnek megfelelően – évente saját tevékenységükről közös beszámolót készítenek, és azt megküldik az Országgyűlésnek, illetőleg a miniszternek. Ezen túl is az Fb elnöke és tagjai – igény szerint – tájékoztatási kötelezettséggel tartoznak az őket megválasztó Országgyűlésnek, illetőleg az őket megbízó miniszternek.”

Az Fb tagjainak ez a közös beszámolója a 2008. júniustól 2009. júniusig terjedő időszakot öleli fel.

1. Az Fb jogállása, hatásköre, feladata, személyi összetétele

Az Fb működésére (jogállására, hatáskörére, feladatára) alapvetően az MNB-törvényben és a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvényben (Gt.) foglaltak az irányadók. Az MNB-törvény 70. §-a értelmében a Gt. rendelkezéseit az Fb-re nézve az MNB-törvényben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

Az Fb MNB-törvényben meghatározott feladata az MNB folyamatos tulajdonosi ellenőrzése. Hatásköre nem terjed ki a Magyar Nemzeti Banknak az MNB-törvény 4. § (1)–(7) bekezdéseiben meghatározott alapvető feladataira, illetve azoknak az MNB-eredményre gyakorolt hatására.

Az Fb MNB-törvény szerinti másik feladata az MNB belső ellenőrzési szervezetének – az említett korlátozással történő – irányítása. (Az Fb hatáskörébe nem tartozó feladatok tekintetében az irányítást az MNB elnöke végzi.)

Az MNB Alapító Okirata szerint az Fb az ellenőrzési hatáskörébe tartozó kérdésekben az MNB elnökétől, alelnökeitől és ügyvezető igazgatójától szóban vagy írásban felvilágosítást kérhet, amelyet a megkeresettnek vagy az általa kijelölt személynek 5 munkanapon belül írásban kell teljesítenie.

Az Fb a Gt. 35. §-ának (1) bekezdése alapján egyes ellenőrzési feladatok elvégzésével bármely tagját megbízhatja, illetve az ellenőrzést állandó jelleggel is megoszthatja tagjai között.

Az Fb haladéktalanul köteles értesíteni az MNB elnökét és szükség esetén a magyar államot mint részvénytulajdonost képviselő pénzügyminisztert, ha ellenőrzési tevékenysége során – megítélése szerint – jogellenességet, az Alapító Okiratba ütköző tényrt vagy az MNB érdekeit sértő körülményt észlel.

Az MNB-törvény 52/A. §-ának (4) bekezdése szerint az Fb tagjai:

- a) az Országgyűlés által választott elnöke,
- b) az Országgyűlés által választott további tagok,
- c) a pénzügyminiszter képviselője,
- d) a pénzügyminiszter által megbízott szakértő.

A választás és megbízás alapján – 2007. december 3-tól – az Fb személyi összetétele:

Elnök: dr. Balassa Ákos

Tagok: Baranyay László,
dr. Csányi Gábor,
dr. Kajdi József,
dr. Szényei Gábor András,
dr. Urbán László mint a pénzügyminiszter által megbízott szakértő,
dr. Várfalvi István mint a pénzügyminiszter képviselője,
dr. Várhegyi Éva.

Az Fb tagjai az MNB-törvénynek megfelelően évente nyilvános vagyonynyilatkozatot tesznek.

2. Az Fb működésének fő jellemzői, ülésezési és döntéshozatali rendje

Az MNB-ről szóló törvényben meghatározott MNB-Fb feladatkör bizonyos vonatkozásokban eltér a felügyelőbizottságok szokásos feladataitól:

- az Fb elsősorban nem az ügyvezetés, hanem az MNB működését ellenőrzi;
- az Fb-nek a tulajdonos állam megbízásából a működést folyamatosan kell ellenőriznie (nemcsak a működés eredményét).

Az Fb a rá vonatkozó törvények, a saját ügyrendje, a belső célra használatos működési alapelvek, valamint az MNB elnökével kötött együttműködési megállapodás alapján végzi a tevékenységét. Az Fb ügyrendje a beszámolási időszakban néhány helyen pontosítási jelleggel módosult.

Az Fb ellenőrző tevékenységének fő formája az Fb-ülések. Ezeken az MNB illetékes vezetőinek és meghívott szakértőinek jelenlétében az MNB tevékenységére vonatkozó anyagokat (beszámolókat, előterjesztéseket, tájékoztatókat, valamint a belső ellenőrzési szervezet jelentéseit) tárgyalja. Szükség esetén az Fb határozatokat hoz, ajánlásokat, kéréseket fogalmaz meg. Az Fb az üléseit – alapvetően az éves ún. gördülő munkatervének megfelelően – általában havonta tartja. A félévente egy évre előre meghatározásra kerülő munkaterv havi ütemezést az adott éves tervezési időszak első felére tartalmaz, a második felére vonatkozóan felsorolja a tárgyalandó témákat. Utóbbiakat az Fb fél év elteltével az új munkatervében az első félévre havi bontásban ütemezi (szükség esetén kiegészítve), majd feltünteti a következő féléves időszakra tervezett témákat.

Az Fb működésének szervezése az Fb elnökének feladata. Az Fb üléseinek állandó meghívottjai: az MNB elnöke, a könyvvizsgáló, az MNB elnöke által az Fb-vel való kapcsolattartásra kijelölt személy, a belső ellenőrzési szervezet vezetője, az Állami Számvevőszék (ÁSZ) képviselője. Az Fb elnöke az egyes napirendi pontok tárgyalásához további személyeket is meghívhat. Az Fb zárt ülést is tarthat, ezen csak a tagok, valamint az Fb által meghatározott személyek vehetnek részt. Az Fb üléseiről jegyzőkönyv készül. Az Fb a határozatait többségi szavazással hozhatja.

Az Fb-nek módja van a testületi ülései közötti időszakban a fontos, aktuálissá váló ügyekben „felvilágosítást” kérni, továbbá az MNB vezetőivel kapcsolatot kezdeményezni, esetleg – különösen fontos kérdésben – elektronikus úton határozatot hozni.

Az Fb az üléséről, illetve a határozatairól – a titoktartási kötelezettség betartásával – közlemény formájában vagy más módon a nyilvánosságot tájékoztathatja.

Az Fb a hatáskörébe tartozó ügyekben folyamatosan tájékozódik az MNB működésével kapcsolatos döntésekről és azok hátteréről azáltal, hogy az Fb elnöke állandó meghívottként, tanácskozási joggal részt vesz az MNB konzultatív testületeként működő Vezetői Bizottság ülésein és a tárgyalandó anyagokat is megkapja. (Az Fb elnökének akadályoztatása esetén a VB-üléseken az Fb-tagok felváltva vesznek részt.) A VB-ülésekről készült jegyzőkönyveket és határozatokat az Fb tagjai is megkapják.

3. Az Fb működését elősegítő személyi, technikai és pénzügyi feltételek

Az Fb ügyrendje és az MNB szervezeti és működési szabályzata szerint az Fb két MNB-alkalmazottból álló titkársága az Fb munkájával kapcsolatos egyeztetési, szervezési és egyéb titkársági feladatokat látja el.

Az Fb működésének és feladatai zavartalan ellátásának tárgyi és pénzügyi feltételeiről az MNB gondoskodik. Ennek megfelelően az MNB irodahelyiséget, irodai berendezéseket és eszközöket biztosít az Fb titkársága és az Fb-tagok számára. Az Fb kiadásai a 2008. évben 1,4 millió forintot tettek ki. Az 5,1 millió forint összegű tervhez képest mutatkozó jelentős megtakarítás fő oka, hogy a 4,2 millió forintra tervezett szakértői díjból csak 600 ezer forint lett felhasználva. Az Fb a 2009. évi költségtervét 4,2 millió forintban határozta meg, amely összeget az MNB az éves pénzügyi tervében elkülönítette. A költségterv legjelentősebb tétele (3,5 millió forint) külső szakértők esetleges felkérésére áll rendelkezésre, amelynek felhasználására az Fb testületi ülésén hozott határozata alapján kerülhet sor.

B) rész

**Az Fb ellenőrzési tevékenysége
során szerzett tapasztalatok**

Az Fb a beszámolási időszakban tíz rendes és hat zárt ülést tartott. Ezeken 47 anyagot megtárgyalt; ebből 20-at az MNB apparátusa (a belső ellenőrzési szervezet nélkül), 13-at pedig a belső ellenőrzési szervezet terjesztett elő. A többi anyag főleg az Fb belső ügyeire, illetve az Fb által végzett vizsgálatokra vonatkozott. (A beszámolási időszak alatt megtartott Fb-ülések időpontjait, valamint a megtárgyalt napirendi pontok témáit az 1. sz. melléklet, az Fb 2009/2010. évi munkatervét pedig a 2. sz. melléklet tartalmazza.)

Az Fb a munkatervében szereplő összes témát – egy kivétellel – megtárgyalta. A titkos ügykezelés értékelésének napirendre vétele a törvénymódosítás elhúzódása miatt halasztódott. Munkaterven kívül három téma (a működésihatékonyság-növelő projektről kért tájékoztatás, az MNB elnöke által kért összeférhetetlenségi vizsgálat, a belső ellenőrzés rendjének szabálmódosítása) került az Fb ülések napirendjére.

Az Fb folyamatos tulajdonosi ellenőrző funkciójának eleget téve, a munkatervében szereplő témákban rendszeresen tájékoztató anyagokat kért az MNB-től, és ezeket a testületi üléseken megtárgyalta. Az MNB vezetése a Gt.-ben előírt kötelezettségnek eleget téve negyedévente tájékoztatást adott az MNB gazdálkodásáról, továbbá a 2008. évi mérlegéről és eredménykimutatásáról. Az MNB apparátusa a gazdálkodással kapcsolatos – Fb hatáskörébe tartozó – témakörökben (pl.: a pénzügyi tervezés, az emberierőforrás-gazdálkodás, a beszerzési tevékenység, a szervezeti működés és belső szabályozás, egyes fontosabb projektek) az Fb munkaterve szerinti ütemezésben további anyagokat is készített az Fb üléseire. Előfordult, hogy az MNB illetékesinek kérésére az Fb az anyagok előkészítéséhez tematikát ajánlott.

Az Fb a kért tájékoztató anyagokat határidőre megkapta. Ezek általában tartalmasak, színvonalasak voltak, megfelelő információkat nyújtottak az adott téma megvitatásához. Néhányszor az Fb ezekhez az anyagokhoz kiegészítő információkat kért és kapott. Az Fb tagjai a testületi üléseken elhangzott kérdésekre kielégítő válaszokat kaptak. Az Fb a benyújtott anyagokat határozataiban többnyire tudomásul vette, egyes esetekben (például a pénzügyi tervezéssel, ezen belül a beruházások éves tervezési gyakorlatával, a működési költségekkel, az emberierőforrás-gazdálkodással kapcsolatban) a pozitívumokat elismerve és a tapasztalható gondokat kritikusan kezelve, értékelő megállapításokat tett és/vagy ajánlásokat fogadott el. Az Fb ezeket a határozatait, ajánlásait egyhangú szavazással, ellenszavazat és tartózkodás nélkül hozta. A beszámolási időszakban az Fb megállapításaival és ajánlásaival az ülésen jelen lévő MNB-elnök vagy az őt helyettesítő vezető egyetértett, illetve azokat elfogadta. A felmerült kérdésekre néhány alkalommal az Fb utólag kapott választ vagy kiegészítő információt.

A felügyelőbizottsági munka jobb megalapozása érdekében az Fb szóvá tette, hogy a részére készített tájékoztatókban meglehetősen ritkán fordulnak elő a vizsgálat tárgyát képező tevékenységet kritikusan, önértékelően, az elkövetett hibákat vagy az előfordult hiányosságokat is feltáró, a felmerült problémákat elemző megállapítások. Ez nehezíti, hogy az Fb – ellenőrző munkája keretében – tárgyszerűen, a szükséges objektivitással alakítsa ki megállapításait.

Az Fb folyamatos tulajdonosi ellenőrzésének másik súlypontját az Fb hatáskörébe tartozó ügyekben irányított belső ellenőrzési szervezeti egység ellenőrzési munkatervében szereplő – az Fb által is jóváhagyott – vizsgálatok figyelemmel kísérése jelenti. (A belső ellenőrzési tevékenységet a 7. pont részletezi.) Az Fb munkaterve alapján a Belső ellenőrzésnek az Fb üléseire készített 13 anyaga közül négy az Fb hatáskörébe tartozó MNB-tevékenység vizsgálatáról szóló jelentés, illetve összefoglaló volt, a többi pedig a Belső ellenőrzés saját munkájával (éves beszámoló, munkaterv, a belső ellenőrzés rendjét szabályozó utasítás és kézikönyv módosítása, kockázati eljárásrend stb.) foglalkozott. Az Fb egy alkalommal rendelt el a belső ellenőrzési munkatervben nem szereplő vizsgálatot.

Az Fb egyszer – az ügyvezető igazgatótól – kért az Alapító Okirat szerinti felvilágosítást, a Beruházási és Költséggazdálkodási Bizottság (BKB) 2008-ban hozott határozatainak áttekintése céljából. Az Fb – bizonyos kritikái észrevétel mellett – úgy vélte, hogy a Bizottság a rá bízott feladatok ellátása során sokrétű munkát végzett, amelynek eredményei a működési költségek és a beruházások alakulásában is érvényesülnek.

A beszámolási időszakban az Fb, illetve annak ellenőrzési vizsgálatát megbízott tagjai három témakörben (a Logisztikai Központ megvalósulása, az MNB szervezeti működési és belső szabályozási rendje, valamint a belső működési kockázatok kezelése) készítettek elő vizsgálati jelentést. Az utóbbi vizsgálat – alapvetően az Fb megbízott tagjain kívül álló okokból – elhúzódott és még nem fejeződött be. A másik kettő maradéktalanul teljesült, eredményei e beszámolóban tükröződnek.

Az Fb az MNB Logisztikai Központjának létesítéséről – a beruházás megvalósításának szabályossága tárgyában végzett belső ellenőrzési vizsgálat eredménye, a Logisztikai Központ működésének kezdeti tapasztalatairól az MNB vezetésétől kapott tájékoztató, és a saját korábbi megállapításai alapján – összefoglaló jelentést készített és fogadott el, amelyet a részvénytulajdonos részére is megküldött. (A vizsgálatról részletesebben a 2.6. pont számol be.)

Az Fb részben az MNB vezetésétől kapott tájékoztató, részben a saját tapasztalatait tartalmazó anyag, valamint a belső szabályozás áttekintésével megbízott Fb-tag által készített jelentés alapján megtárgyalta az MNB szervezeti és működési rendjében, valamint a belső szabályozás tekintetében az előző beszámolási időszakban végzett vizsgálat óta bekövetkezett változások tapasztalatait. (Erről bővebben az 1. pontban esik szó.)

Az Fb a belső ügyeiről (munkaterve, költségterve, működési alapelveinek korszerűsítése) testületi ülés keretében négy alkalommal tárgyalta, és fogadott el határozatot.

Az Fb a beszámolási időszakban végzett ellenőrzési tevékenysége során jogellenességet, az Alapító Okiratba ütköző tény, az MNB érdekeit sértő körülményt nem észlelt.

1. Általános tapasztalatok

Szervezeti működés, irányítás, szabályozás

A Felügyelőbizottság 2008. május 8-i ülésén – az ÁSZ felkérésének is eleget téve – megtárgyalta „Az MNB szervezeti és működési rendjéből adódó irányítási, szabályozási és költséggazdálkodási tapasztalatok, figyelemmel az ÁSZ V-24-26/2006-2007. sz. jelentésében foglalt feladatra, miszerint az Fb vizsgálta meg, hogy az MNB új szabályozási rendszere biztosítja-e a bank kitűzött céljainak megfelelő (ellenőrizhető, átlátható és költségtakarékos) működését” című témát. A tapasztalatokról az MNB vezetése, a belső ellenőrzési szervezet és – az Fb részéről – az Fb elnöke adott tájékoztatást. Az Fb ez ügyben határozatot fogadott el; a fontosabb megállapításokat ismertette az Országgyűlés számára készített előző évi beszámolójában is.

Az Fb a munkatervében előirányozottnak megfelelően a 2009. májusi ülésének napirendjére tűzte ismét ezt a témát. Ekkor megtárgyalta az elmúlt egy év alatt a munkája során a tárgykörrel összefüggésben megismert tapasztalatokat, az MNB tájékoztatójában közölt információkat, valamint az MNB szabályzatainak az MNB-törvénnyel való megfeleltetésére vonatkozóan – az Fb testületi döntésével felkért tagja által – végzett Fb-vizsgálat eredményét.

Az Fb a benyújtott anyagok és a vitában elhangzottak alapján a következőket állapította meg:

- Az MNB működése, ezen belül az irányítás gyakorlata érdemileg megfelelt a hatályos törvényi előírásoknak, illetve szabályozásnak. Az elmúlt évi működés igazolta a jegybanktörvény 2007. évi módosításával bevezetett irányítási modell működőképességét.
- Az MNB elnöke a belső működést illetően a szükséges megalapozottsággal, a szakmai követelményeknek eleget téve, a kellő időben hozta meg egyszemélyi felelős döntéseit. Ennek során nagymértékben támaszkodott a rendszeresen ülésező Vezetői Bizottság – mint az első számú vezető döntéseinek megfelelő megalapozását elősegítő konzultatív testület – tevékenységére.
- Az alelnökök, valamint az ügyvezető igazgató a szabályzatok szerint felügyelték a nekik felelős szervezeti egységeket, irányították a szakmai bizottságok tevékenységét és hozták meg a hatáskörükbe tartozó döntéseket. Az Fb tudomására nem jutott olyan tény vagy cselekmény, amely a vezetők, illetve a bizottságok működésében bármilyen szabálytalanságra utalt volna.
- A beszámolási időszakban lényegében befejeződött az MNB Szervezeti és Működési Szabályzatának, valamint a Vezetői Bizottság és a szakmai bizottságok ügyrendjeinek hozzáigazítása az MNB-törvényből és más jogszabályokból adódó követelményekhez, illetve a tapasztalatok értékelése alapján megtörtént azok korszerűsítése. Ebben az időszakban az MNB-ben jelentősebb szervezeti változások nem voltak.

Az MNB vezetése 2008-ban két olyan átfogó vizsgálatot indított, amelyek külső szakértők (tanácsadó cégek) aktív részvételével, egyúttal a bank illetékes vezetőinek irányítása, illetve személyes közreműködése mellett valósultak meg. Az egyik vizsgálat a munkatársak elégedettségének és elkötelezettségének felmérésére vonatkozott. (Ennek eredményét a 2.4. pont tartalmazza.) A másik az MNB költséghatékonyabb működése lehetőségeinek és feltételeinek feltárását tűzte ki célul. (Erről a 2.7. pont tartalmaz információkat.) E vizsgálatok tapasztalatai alapján már megtett és a későbbre tervezett intézkedések nemcsak rövid távon, hanem feltehetően több éven keresztül is pozitív hatású változásokat eredményeznek a bank működésében. Kedvezőnek minősíthető az is, hogy ezeket az intézkedéseket az érintett vezetők és az érdemi munkatársak széles körű bevonásával, véleményük kikérésével és meghallgatásával készítették elő és vezették be (illetve fogják bevezetni). Ennek következtében várható, hogy a munkatársak körében korábban is tapasztalt – a változtatások, ezen belül az elbocsátások körülményei között nagyrészt érthető – aggályok és negatív érzések az elkerülhetetlen keretek között maradnak, majd a megismert és végrehajtott intézkedések után jelentősen enyhülnek. A vezetés odafigyelő és humánus tevékenysége mellett számítani lehet arra, hogy a bank működése a munkatársak által is elfogadottabb lesz, hatékonyabbá, korszerűbbé, azaz eredményesebbé válik.

Az Fb kapcsolata az MNB vezetésével és munkavállalóival

Az MNB elnöke állandó meghívottja az Fb üléseinek. Az elnök az esetek jelentős részében részt vesz az Fb ülésein. Akadályoztatása esetén elnöki kijelölés alapján gyakorlatilag a banküzemi működést biztosító szervezeti egységeket felügyelő ügyvezető igazgató képviseli. Hasznos gyakorlattá vált, hogy az Fb ülésén az MNB elnöke napirend előtt tájékoztatást ad az MNB működésének az Fb-t is érdeklő (napirenden nem szereplő) fontosabb kérdéseiről, de előfordult az is, hogy az Fb írásbeli tájékoztatást kapott egy-egy időszaki fontos ügyről. Az Fb az elmúlt időszakban nem kapott tájékoztatást arról, hogy az MNB vezetése a bank működésében törvénytelen séget tapasztalt volna.

Az MNB vezetése és az Fb közötti együttműködést elősegíti, hogy az MNB elnöke és az Fb elnöke rendszeres megbeszéléseken áttekintik a soron lévő kölcsönös feladatokat, azok végrehajtásának helyzetét, és megvitatják az esetenként felmerülő nézetkülönbségeket is. Ennek nyomán eddig mindig sikerült egyeztetett álláspontokat kialakítani. E megbeszélések tartalmáról, eredményéről az Fb elnöke rendszeresen tájékoztatja az Fb tagjait.

Az Fb az előző beszámolási időszakban úgy tapasztalta, hogy az MNB vezetése és az Fb közötti kapcsolat „alapvetően jogszerű és a fő kérdésekben kielégítő”; ugyanakkor jelentős „nézetkülönbségek”, a gyakorlatban pedig bizalmatlanságra utaló jelek, bizonyos feszültségek és sűrűdások is mutatkoztak. Ezek érintették többek között az Fb tevékenységének céljait és kereteit, valamint az alkalmazott működési formákat és módszereket.

Az előző országgyűlési beszámoló előkészítése során az Fb és az MNB vezetése között egységes vélemény alakult ki arról, hogy mindkét fél érdekelt az együttműködés során felmerült problémák megoldásában, a kapcsolat megjavításában. Ezért egyetértettek abban, hogy célszerű kidolgozni és megállapodásban rögzíteni az MNB vezetése és az Fb közötti együttműködés elveit. Az MNB elnöke és – a testület felhatalmazása alapján – az Fb elnöke 2008. október 8-án aláírták az MNB vezetése és az Fb közötti együttműködés elveiről szóló megállapodást. Az azóta eltelt időszakban az MNB vezetése és az Fb közötti kapcsolatban alapvető, pozitív irányú változás következett be. Az együttműködési megállapodásban foglalt elveket mindkét részről teljes mértékben megtartják, azok a gyakorlatban maradéktalanul érvényesülnek. Kialakulóban van a kölcsönös bizalom légköre, létrejöttek az Fb megfelelő működésének feltételei. Ennek eredményeképpen a felek közötti kapcsolat nemcsak jogszerű és szabályszerű, hanem kölcsönösen megértő és segítő, a közös célok megvalósítását kollegiálisan előmozdító is.

Az MNB működését érintő egyes kérdésekben a vezetés és az Fb eltérő funkciójából adódóan nyilvánvalóan felmerülnek eltérő megítélések, nézetkülönbségek, de az ilyen kérdések megvitatása után általában sikerül mindkét fél számára elfogadható közös álláspontot kialakítani.

Az Fb tagjai részéről megfogalmazott – nem gyakori – kritikai megjegyzéseket és korrekciót ajánló észrevételeket az előterjesztők korábban inkább elhárítóan, újabban elfogadóbban fogadják. Az Fb fontosnak tartja, hogy megállapításai, illetve ajánlásai nyomán – azok formális elfogadása, illetve tudomásulvétele mellett – indokolt esetekben érdemi, azaz a működés érintett elemeit módosító reakció történjen, és erről az Fb megfelelő időben tudomást szerezzen. Mindemellett az együttműködésben tapasztalható tendencia – úgy tűnik – az, hogy az MNB vezetése egyre inkább igényli és tekintetbe veszi az Fb-nek az ellenőrző tevékenysége keretében kialakuló véleményét.

Az Fb – még 2002-ben – az MNB szakszervezetének és üzemi tanácsának képviselőjével megállapodott abban, hogy a munkavállalók érdekeit érintő problémákról tájékoztatást kap, illetőleg az Fb hatáskörébe tartozó kérdésekkel, felvetésekkel az MNB munkavállalói szervezetei közvetlenül is megkereshetik az Fb tagjait. Az utóbbi időszakban egy alkalommal az MNB volt munkavállalója munkaügyi jellegű panasszal kereste meg az Fb elnökét. Ezzel az Fb érdemben nem foglalkozott, mert úgy ítélte meg, hogy nem közérdekű.

2. Az MNB gazdálkodása

2.1. A BELSŐ GAZDÁLKODÁS RENDJÉNEK FŐ JELLEMZŐI

Az MNB-ben elnöki utasítás állapítja meg a gazdálkodás általános rendjét és alapelvét (az ún. „négy szem” elvet), amely szerint az erőforrások igénybevételét kezdeményező felhasználó szervezeti egységek és a költséggazdák (a gazdálkodás egy-egy meghatározott területén az MNB egészére nézve felelős szervezeti egységek) együttesen felelősek a gazdálkodásért, ezáltal biztosítva az adott tevékenység feletti többoldalú kontrollt.

A banküzemi működést biztosító, nem jegybanki alapfeladatot ellátó és közvetlenül nem az MNB elnökének felügyelete alatt álló szervezeti egységeket ügyvezető igazgató felügyeli, aki az elnök közvetlen alárendeltségében tevékenykedik. Az MNB-ben Beruházási és költséggazdálkodási bizottság működik, amelynek feladata a beruházási és költséggazdálkodási döntéshozatal támogatása. E bizottság elnöke az ügyvezető igazgató, tagjai a gazdálkodásért felelős területek vezetői. A BKB szükség szerinti gyakorisággal, de legalább havonta ülésezik.

A pénzügyi tervezés

Az éves és a középtávú feladatokat az MNB stratégiai célkitűzéseiből kiindulva, a költséggazdák működési politikái alapján határozzák meg. A tervezés menetében – a vezetés kontrollja mellett – a stratégiai célok megvalósításához rendelik az erőforrásokat. A pénzügyi terv fő irányelveit az Emberi erőforrások, szervezés és tervezés szervezeti egység (EEF) a költséggazdák közreműködésével állítja össze. A költséggazdák a felhasználókkal együttműködve véglegesítik a tervezési dokumentációt és továbbítják az EEF-nek. Az összesített pénzügyi tervjavaslatot a BKB-ülésen egyeztetik, majd a Vezetői Bizottság elé terjesztik. A javaslat VB-ülésen történt megvitatását követően az éves pénzügyi tervet az MNB elnöke hagyja jóvá.

Kontrollingtevékenység

A tényadatokat, illetve az ütemezett éves tervhez viszonyított eltéréseket a költséggazdák és az EEF folyamatosan nyomon követik. Az EEF erről rendszeresen készít kimutatásokat a felhasználó szervezeti egységek részére. Havonta a BKB-t, negyedévente pedig a VB-t is tájékoztatja a működési költségek, továbbá a beruházások teljesülésének alakulásáról, a pénzügyi előirányzatok tényleges és várható felhasználásáról.

A működési költségek és beruházási ráfordítások vonatkozásában a feladatok és a felelősségek szétválasztása úgy valósul meg, hogy a felhasználói igényeken alapuló pénzügyi tervben rögzített keretek felhasználásáért a költséggazdák felelnek. Emellett az EEF által végzett kontrolling funkció biztosítja a kiadások monitoringját.

A Felügyelőbizottság tagjai fenntartják azon – az előző beszámolás óta több tény által is alátámasztottnak látszó – véleményüket, hogy az emberierőforrás-gazdálkodásnak és a pénzügyi tervezésnek, valamint a „kontrolling” (ellenőrzési) tevékenységnek egyetlen szervezeti egységben történő összpontosítása azzal a kockázattal jár, hogy az ezen kiemelten fontos működési területeken esetlegesen elkövetett hibákat a vezetés nem vagy nem kellő időben ismeri fel és küszöböli ki. Az MNB elnöke a kialakult szervezeti megoldás megváltoztatását jelenleg nem tartja szükségesnek.

2.2. A 2008. ÉVI MÉRLEG ÉS EREDMÉNYKIMUTATÁS

Az Fb az MNB-törvény szerinti korlátozással – miszerint a jegybanki alaptevékenységből fakadó adatok alakulását nem vizsgálhatja – eleget tett az MNB 2008. évi mérlege és eredménykimutatása vizsgálatával kapcsolatos jelentési kötelezettségének. Az Fb a részvényesnek küldött jelentésének összeállítása során a mérleg, az eredménykimutatás és a kiegészítő melléklet adatain, információin túl figyelembe vette az MNB részletes beszámolóját, a könyvvizsgáló jelentését, valamint a folyamatos tulajdonosi ellenőrzési tevékenység keretében szerzett ismereteket és a saját megállapításait.

Az Fb a 2009. április 23-i ülésén tárgyalta jelentésében összefoglalóan úgy ítélte meg, hogy az MNB 2008-ban törvényesen, a belső szabályoknak megfelelően és a ráfordításokkal való takarékos gazdálkodásra törekedve, javuló költséghatékonysággal vé-

gezte tevékenységét. Az Fb a törvényben meghatározott hatáskörének megfelelően – egyhangú határozattal – javasolta a részvényesnek a Magyar Nemzeti Bank 2008. évi mérlegében és eredménykimutatásában szereplő, 7 366 519 millió forint mérlegfőösszegnek és –5464 millió forint eredménynek (veszteségnek) az elfogadását. Az MNB elnökével egyetértve osztalék kifizetését nem javasolta. Ennek megfelelően az Fb egyetértett azzal, hogy az MNB 2008. évi mérleg szerinti eredménye 5464 millió forint veszteség legyen. [A részvénytulajdonos képviselője a 2/2009. (V. 15.) számú részvényesi határozatával elfogadta az MNB 2008. évi üzletéről szóló auditált éves beszámolóját, és – az Fb javaslatával egyezően – megállapította a mérleg és eredménykimutatás fő számaint.]

2.3. A MŰKÖDÉSI KÖLTSÉGEK ÉS RÁFORDÍTÁSOK ALAKULÁSA

Az MNB-nek a gazdálkodásáról szóló rendszeres tájékoztatói többek között tartalmazzák a működési költségek és ráfordítások alakulásának bemutatását. Az Fb az ülésein ezekből a negyedévente megtárgyalt anyagokból, valamint az MNB 2008. évi éves beszámolójából és üzleti jelentéséből kapott képet az MNB működési költségekkel való gazdálkodásáról.

Az Fb az előző beszámolási időszakban ajánlotta az MNB elnökének, hogy mérlegelje a nagy költségnövekedést jelentő pénzügyi tervjavaslatok felülvizsgálatának és indokolt esetben a módosításának lehetőségét. Egyúttal határozatba foglalta azt is, hogy erre a kérdésre az MNB gazdálkodásáról tájékoztató anyagok tárgyalásánál rendszeresen visszatér.

Az Fb a jelenlegi beszámolási ciklusban az MNB gazdálkodásának negyedévenkénti áttekintése során azt tapasztalta, hogy a működési költségeknél az időarányos tervhez képest rendre megtakarítások keletkeznek. E témakör tárgyalásakor az Fb tagjai többször felvetették az esetleges túltervezés kérdését, arról is érdeklődve, hogy milyen tervezett költségfelhasználások maradtak el, és milyen terven kívüli költségek keletkeztek, továbbá információt kértek a várható megtakarítások tartós, illetve átmeneti jellegéről. Az Fb arra a következtetésre jutott, hogy a működési költségekkel való takarékos gazdálkodás egyértelműen pozitív, de a tervelőirányzattól történő számottevő elmaradás azt is jelenti, hogy a tervezés nem volt eléggé feszes.

Az Fb az MNB 2008. évi gazdálkodásáról szóló tájékoztató alapján üdvözölte, hogy a működési költségek csak kismértékben nőttek, az inflációt is figyelembe véve pedig – reálértéken – csökkentek. Pozitív fejleménynek értékelte, hogy 2008 második felében elnöki kezdeményezés nyomán a költségtakarékosság és költséghatékonyág lehetőségeinek keresésére határozott és eredményes erőfeszítések, intézkedések történtek. Ugyanakkor továbbra is aktuálisnak tartotta korábbi határozatait, ajánlásait a tervezési módszerek felülvizsgálata és fejlesztése tekintetében.

Összességében a működési költségek és ráfordítások tényleges alakulását az Fb kedvezőnek értékelte. Úgy vélte, hogy a költségfelhasználás az MNB tevékenységével összhangban van, a szigorú költséggazdálkodás nem okoz gondot a bank működésében, alapfeladatainak ellátásában. Ezt az ülésen részt vevő MNB-elnök is megerősítette.

A 2008. évi személyi jellegű költségek és a banküzemi általános költségek alakulását összefoglalóan az alábbi táblázat mutatja:

Megnevezés	millió forint				
	2007. évi tény	2008. évi terv	2008. évi tény	Index 2008. évi tény / 2008. évi terv	Index 2008. évi tény / 2007. évi tény
	millió forintban			százalékban	
Személyi jellegű költségek	8 464	8 485	8 068	95,1	95,3
Banküzemi általános költségek	6 112	7 465	6 843	91,7	112,0
Tartalék	-	239	-	-	-
Összesen	14 576	16 189	14 911	92,1	102,3

2008-ban az MNB működési költségeinek összege 14 911 millió forint volt. Ez az előző évi költségeknél 335 millió forinttal (2,3%-kal) több, a tartalékot tartalmazó tervszámánál viszont közel 1,3 milliárd forinttal (7,9%-kal) kevesebb. (A tartalék nélküli tervhez viszonyítva 6,5% az elmaradás.)

A 2008. évi működési költségeknek 54,1%-át kitevő személyi jellegű ráfordítások összege 8068 millió forint volt, 396 millió forinttal (4,7%-kal) kevesebb, mint 2007-ben. (A bázisévben a személyi jellegű költségek aránya 58,1%-ot tett ki.)

A személyi jellegű ráfordítások csökkenése döntően az alacsonyabb átlagléttszámnak, valamint a munkaviszony-megszüntetésekkel járó költségek közel 60%-os mérséklődésének a következménye. A banküzemi általános költségek 12%-os növekedését elsősorban a Logisztikai Központ üzembe helyezésével összefüggő üzemeltetési, információtechnológiai és amortizációs költségek emelkedése okozta, de közrejátszott abban az egyéb költségek növekedése is, amely döntően a költséghatékonsági felmérésre kifizetett 336 millió forint egyszeri tanácsadói díj következménye. Az egyéb költségek más összetevőinél (kommunikáció, médiamegjelenés, közgazdasági tanácsadás, adatvásárlás, reprezentáció stb.) megtakarítás történt.

A tervezettől mind a személyi jellegű (4,9%-kal), mind a banküzemi általános (8,3%-kal) költségek jelentősen elmaradtak. Ennek fő okai – a tényleges költségek alakulásánál ismertetteken túl – a következők:

- a tervezettnél alacsonyabb szinten igénybe vett vagy elmaradt informatikai szolgáltatások;
- a Logisztikai Központ átadásának csúszása, a kiköltözés eltolódása;
- a stratégiai készpénztároló elmaradt ingatlanfenntartási munkái;
- a költségtakarékosági céllal átütemezett egyéb fenntartási és javítási munkálatok.

A 2009 első negyedévi működési költségek összege 3,3 milliárd forint, ami – főleg a Logisztikai Központ működése miatt – 136 millió forinttal meghaladja az előző év azonos időszakáét, de a 2009. évi ütemezett tervtől elmarad. A tervhez képest minden költségcsoportnál csökkenés mutatkozik. A negyedév végére a tervezett 610 fős záró létszámmal szemben a tényleges létszám négy fővel volt alacsonyabb. Az átlagléttszám a terv szerint alakult.

2.4. EMBERIERŐFORRÁS-GAZDÁLKODÁS

A Felügyelőbizottság a munkaterve szerint tájékoztatót kért az MNB 2008. évi emberierőforrás-gazdálkodásáról, amelyet a 2009. áprilisi ülésén megtárgyalt. Ennek alapján, valamint a témához kapcsolódó korábbi anyagok, és a felügyelőbizottsági üléseken elhangzottak figyelembevételével az Fb a tájékoztatót tudomásul vette.

Létszámgazdálkodás

2008. december 31-én az MNB záró létszáma 641 fő volt, 49 fővel (7,1%-kal) kevesebb, mint a 2007. év végén. A 2008. évi 664 fős átlagos állományi létszám az előző évhez képest 51 fővel (7,1%-kal), a tervezetthez viszonyítva pedig 45 fővel (6,3%-kal) lett alacsonyabb.

A 2008. évben 11,2%-os, az előző évinél 1,9%-kal kisebb mértékű fluktuáció volt. A 102 munkaviszony-megszűnésből 59 munkáltatói, 34 munkavállalói kezdeményezésre, 9 pedig nyugdíjazás és egyéb kilépés miatt történt. A munkáltatói kezdeményezésű munkaviszony-megszüntetések döntően a Stratégiai készpénztároló és a Regionális emissziós központok bezárásának, valamint a hatékonyságjavító intézkedéseknek a következményei. Az MNB tájékoztatása szerint az önkéntes távozások mögött többször külföldi (EKB-s) munkalehetőség, néhány esetben a Logisztikai Központba történő kiköltözés miatti hosszú utazás, családi okok, valamint az MNB-n belüli személyes problémák húzódtak meg. A létszámcsökkenés egyenlegének alakulásában közrejátszott az is, hogy az önkéntesen távozó és a jogi állományba kerülők 21 megüresedett pozíciójából 14 pozíció szervezeten belüli feladatátcsoportosítás miatt nem kerül betöltésre.

A kapott anyagok és információk alapján összességében megállapítható, hogy az MNB 2008-ban alapvetően eredményes emberierőforrás-gazdálkodást folytatott. A munkaerő-mozgások a tervezetthez és az évközi takarékosági intézkedésekhez közel állóan valósultak meg. Az MNB létszámának 2008. évben történt csökkenése – az MNB tájékoztatása szerint – nem befolyásolta negatívan az MNB feladatainak ellátását.

A munkaerő-felvételek, illetve előléptetések külső és belső pályázattal történtek. 2008-ban a tervezett 29 fővel szemben összesen 22 fő munkaerő felvételére került sor. A nem tervezett 24 fő felvételével együtt az összes belépések száma 46. Ebből 11 fő került újonnan létrehozott pozícióba, a többi felvétel pótlás, illetve három esetben minőségi csere miatt történt. A megüresedett vagy újonnan létrejött pozíciók 32%-át belső pályázat útján nemzeti banki munkatárs (18 fő) nyerte el. 2008-ban a belépési arány (belépés/átlaglétszám) 8,8%-ról 6,9%-ra csökkent.

A munkatársak különböző bel- és külföldi képzésekben való részvétele bővült. A képzési napok száma 35%-kal megemelkedett, az egy munkavállalóra jutó tréningnapok száma 3,42 napra nőtt. A számítástechnikai képzések kivételével szinte minden képzési típusban emelkedett a résztvevők száma. 2008-tól megváltozott a képzési-fejlesztési igények felmérésének, beazonosításának módja. A vezetők nem egy-egy konkrét képzést ajánlanak, hanem azt határozzák meg, hogy milyen fejlődést tartanak indokoltnak az adott munkatárs esetében. 2009-től a képzésen tanultak megosztására is lehetőség van, és anyagilag ösztönzik a munkatársakat arra, hogy a munkakörükbe nem tartozó belső képzések tartására vállalkozzanak.

Javadalmazási rendszer, alaphérezés, bérén kívüli juttatások

Az MNB 2008. január 1-jétől a maga által kifejlesztett, munkakör-családokon alapuló besorolási rendszert alkalmaz, amely felváltotta a 2002-től működő „Hay” munkakör-értékelési módszertanon alapuló besorolási rendszert. Az új rendszerben minden munkatársi munkakör-családban tíz azonos besorolási szempont szerint történik a besorolás, amelyben a kompetenciaszint és a szakmai tapasztalat is szerepet játszik. Az ún. teljesítménybónusz egyéni mértéke a besorolási szinttől függően változik, a magasabb besorolási szintekhez nagyobb mérték tartozik.

Az MNB bérrendszerének kereteit a besorolási szintek és az arra épített – az alaphérezket és bónuszokat tekintetbe vevő – bérsávok képezik. A munkavállalók 89%-ának munkabére a kívánatos bérsávon belül helyezkedett el. 2008-ban az MNB-ből távozottak átlagos bérbeállása 100,8%, a felvetteké 88,4%, ami azt jelzi, hogy a bankban alkalmazott hérezés a munkaerőpiacon összességében versenyképes.

Az MNB 2008-ban 6,5%-os bérfejlést hajtott végre, amiből 1,5%-ot a kulcsemberek megtartása érdekében történő bér-emelésre fordított. Az MNB felső vezetőinek és vezető tisztségviselőinek 2008. évi bére – az MNB-törvény rendelkezése szerint a várható fogyasztóiár-index alapján – 4,8%-kal emelkedett.

Az MNB munkavállalói alaphéren kívüli juttatásokban (önkéntes nyugdíjpénztári hozzájárulás, foglalkozás-egészségügyi ellátás stb.), valamint 22 fajta választható bérén kívüli juttatásban is részesülnek. A választható bérén kívüli juttatások egyéni kerete 520 ezer forint/év.

Teljesítményértékelés és keresetek

A szervezeti egységek és az egyéni teljesítmények értékelését 2008-ban is hétfokozatú skála alkalmazásával végezték. Az értékelések folyamatában érvényesült az erőteljesebb differenciálás felső vezetői szándéka. Az előző évhez viszonyítva valamelyest nőtt mind a legjobb, mind a legrosszabb kategóriákba tartozó munkavállalók aránya.

Az MNB 2008-ban a vezetői teljesítmények felmérésére – tanácsadó közreműködésével – ún. 360 fokos értékelési módszert alakított ki, és a teljesítménymenedzsment működésének hatékonysága érdekében egyéb változtatásokat is eszközölt. 2009-re további változtatásokat fogadtak el a célkitűzési rendszerben. Megjelent például a szervezeti egység-vezetők értékelésénél többek között a gazdálkodás szempontja is. Az MNB várakozása szerint a változtatások elősegítik, hogy az azonos munkakörök betöltő munkavállalók egyéni bónusz mértékének meghatározásában ne az alaphérezekben meglévő különbségek érvényesüljenek, hanem a valódi teljesítmények. A pénzügyi tervezéssel való összehangoltság érdekében 2009-től a teljesítmény-értékelések és a bónuszki fizetések időpontjában változás lesz, a kifizetés későbbre (a következő év februárjára) tolódik.

Összességében úgy értékelhető, hogy a teljesítményértékelés rendszere 2008-ban pozitív irányban változott és az MNB tájékoztatása szerint 2009-ben tovább fejlődik.

A létszám mérséklődése mellett az MNB-ben a kifizetett bérek összege 2008-ban 2007-hez képest alig változott, a jutalmak összege 8%-kal nőtt, a végkielégítések összege közel 60%-kal csökkent. Az átlagkereset – az egyszeri hatások és az összetétel-változás hatásai nélkül számítva – mintegy 7%-kal, az inflációt valamelyest meghaladóan nőtt. Eközben a 2007–2008. évek egészében egyaránt az MNB-ben dolgozó munkatársak átlagkeresete 2008-ban 8%-kal, ezen belül a vezetőké 3%-kal emelkedett, a különböző jutalmak és juttatások átlagosnál gyorsabb növekedése mellett (döntően a 2008. évben kifizetett egyszeri jutalmak következtében).

Az Fb az MNB két volt munkavállalójának panaszára tekintettel a 2008. októberi ülésének napirendjére tűzte a bérelszámlási folyamat – a belső ellenőrzési munkatervén kívül az Fb által elrendelt – vizsgálatáról készített belső ellenőrzési jelentés megtárgyalását. A vizsgálat magas kockázatúnak minősített megállapítása szerint – az alkalmazott szoftver átlagkereset-számítást végző algoritmusának hibája miatt – a munkaviszony-megszüntetésekhez kapcsolódóan a napi átlagkereseteket hibásan számították. Így a munkavállalóknak egyes jogcímenek kifizetett összegek nem voltak helyesek. Az MNB a feltárt hiányosságokat az intézkedési tervben szereplő határidőre megszüntette.

Az elkötelezettségi és elégedettségi felmérés

Az MNB még az előző beszámolási időszakban pályázatással kiválasztott tanácsadóval – kérdőíves módszerrel – 2008 márciusában felmérte a munkavállalóinak elkötelezettségi/elégedettségi szintjét. Az önkéntes alapú felmérésben a munkavállalók 58,3%-a vett részt. A felmérés azt mutatta, hogy a 2002. és a 2005. évek között megfigyelhető tendencia megtört. A 2005. évben mért 63%-os elkötelezettségi és 57%-os elégedettségi szint 2008-ban 51, illetve 53%-ra csökkent. Az MNB elkötelezettségi indexe lényegében az országos átlagnak megfelel, a pénzügyi szektor átlagánál pedig 3%-kal magasabb, de a teljesítménymenedzsment vonatkozásában a pénzügyi szektornak lényegesen jobb – az MNB-nél mért 31%-kal szemben 50%-os – a mutatója. Az emberek megbecsültségérzetének tekintetében is jelentős az eltérés (az MNB-ben 22%, míg a pénzügyi szektor átlaga 33%).

Az elkötelezettség/elégedettség visszaesése okainak mélyebb megismerése céljából 2008 júniusától további „vizsgálatra” is sor került, az ún. fókuszcsoportos beszélgetések keretében. Ezeken az alkalmakon az önkéntes jelentkezőkkel a leginkább kritikusnak tartott (megbecsülés, ösztönzés, teljesítménymenedzsment, karrier) kérdésköröket vitatták meg. E beszélgetéseken megismert felvetések, javaslatok, valamint a tanácsadó jelentése alapján az MNB egyrészt „azonnali hangulatjavító” – lényeges költséggel nem járó – döntéseket hozott, másrészt akciótervet készített a későbbiekben (2008–2009. években) megvalósítandó intézkedésekre.

Az Fb a 2008. októberi ülésén tudomásul vette az elkötelezettségi és elégedettségi felmérés eredményéről kapott tájékoztatót azzal, hogy a vitában felmerült kérdéseket, kényes és fontos szempontokat az MNB vezetése figyelembe veszi. Jelezte továbbá, hogy a későbbiekben tájékozik a tervezett intézkedésekről, azok megvalósulásáról és eredményességéről.

Az Fb a 2009. januári ülésén megtárgyalta az elégedettség, illetve elkötelezettség javítására tervezett intézkedéseket, és arra a következtetésre jutott, hogy azok túlnyomórészt kommunikatív jellegűek. Úgy vélte, hogy a kommunikáció javításán és az ösztönzési rendszer módosításán túl van még olyan témakör, amire érdemes több figyelmet fordítani, mint például: a szervezeti egységek közötti hatékonyabb együttműködésre, a vezetők és beosztottak közötti jobb kapcsolatra, a munkatársak megbecsültségérzésének fokozására és az Emberi erőforrások, szervezés, tervezés szervezeti egység tevékenysége elfogadottságának javítására.

2.5. BERUHÁZÁSOK

Az Fb elsősorban az MNB-nek a gazdálkodásáról szóló negyedévenkénti tájékoztatói alapján kapott képet a beruházási tevékenységről.

Az MNB 2008. évi beruházásainak alakulását az alábbi táblázat szemlélteti:

millió forint

Megnevezés	Teljes előirányzott kiadás	Tényleges kiadások			
		2007-ig	2008-ban	2008. utánra számított	Összesen
1. A 2008. év előtt megkezdett beruházások	13 192	10 030	1 786	658	12 474
<i>ebből: Logisztikai Központ</i>	<i>11 400</i>	<i>9 523</i>	<i>1 544</i>	<i>-</i>	<i>11 067</i>
2. A 2008. évben indított beruházások	2 099	-	783	881	1 664
Összesen (1+2)	15 291	10 030	2 569	1 539	14 138
<i>ebből: a 2008. évben befejeződött beruházások</i>	<i>12 573</i>	<i>9 909</i>	<i>2 400</i>	<i>-</i>	<i>12 309</i>

A korábban, 2008 előtt kezdett beruházások 13 192 millió forint összegű teljes költség-előirányzatából 2008. december 31-ig 11 816 millió forint felhasználás valósult meg. Ennek közel 94%-át a 2008. év közepén befejezett Logisztikai Központ beruházás kiadásai teszik ki. 2008-ban összesen 2569 millió forint beruházási kifizetés történt, aminek 60,1%-át a Logisztikai Központ projekt befejező munkálatai és az ott alkalmazott rendszerek kialakítása jelentették. A 2008. évi beruházási kiadások 21,1%-a informatikai, 11,2%-a készpénz-logisztikai fejlesztésekhez, 7,6%-a pedig egyéb beruházásokhoz (felújítás, korszerűsítés, eszközbeszerzés) kapcsolódott.

Az Fb az évközi tájékoztatók, valamint az éves gazdálkodásról szóló beszámoló alapján többször is értékelte az MNB beruházási tevékenységét. A kapott anyagokból megállapította, hogy a 2008. évi tényleges beruházási kiadás az előző évinél lényegesen kisebb és a tervezettől is nagymértékben elmarad.

A 2569 millió forint 2008. évi tényleges beruházási ráfordítás a 2008-ra tervezettnél csak 64%-át jelenti. Ez részben azzal függ össze, hogy az MNB a tárgyévben 69 beruházást (2099 millió forint összegben) tervezett indítani, amiből azonban halasztás, átütemezés, illetve törlés miatt csak 25 beruházás – összesen 783 millió forint ráfordítással – kezdődött el. Ennek okai:

- évközben meghozott felső vezetői döntések (stratégiai készpénztároló megszüntetése, arculatváltás) eredményeként beruházások maradtak el, illetve halasztódtak;
- időközben megvalósult más fejlesztések következtében feleslegessé vált az Adattárház III. beruházás;
- vállalkozási szerződés nem megfelelő teljesítése miatti évközi szerződésbontásból adódóan az ISTAT-fejlesztés áthúzódott 2009-re;
- az eredeti felhasználói igények évközi változása (a pénzforgalom és értékpapír-elszámolás szakterületen 2008-ban kialakult új stratégia) miatt beruházások maradtak el;
- a tervezett informatikai infrastrukturális eszközök használati idejének évközi felülvizsgálata következtében az infrastrukturális beruházások egy részének megvalósítását az informatikai vezetés nem tartotta szükségesnek.

Az előirányzattól való elmaradást másrészt az a pozitív tény okozta, hogy a már folyamatban lévő néhány beruházás – köztük a Logisztikai Központ is – a tervezettnél alacsonyabb értékkel valósult meg.

Az Fb pozitívnak ítélte, hogy a konkrét beruházások esetében az MNB vezetése nem a tervhez mereven ragaszkodó, hanem a tényleges folyamatok és helyzet által indokolt álláspontra helyezkedett, azaz a hatékony, takarékos gazdálkodás követelményét tartja elsődleges szempontnak. Az Fb üdvözlötte azt is, hogy az MNB bevezette az egyedi beruházásokra vonatkozó üzle-

ti esettanulmányok kidolgozásának és jóváhagyásának módszerét és rendszerét, valamint hogy az éves tervekbe csak jóváhagyott üzleti esettanulmányokkal rendelkező beruházásokat lehet felvenni.

Ugyanakkor az Fb többször rámutatott a beruházási tervezés hiányosságaira. Az új fejlesztések kezdési időpontjának meghatározása, valamint a beruházások adott évre történő megalapozottabb, realisabb ütemezése érdekében ajánlotta az MNB vezetésének az éves tervezésre vonatkozó módszerek felülvizsgálatát, korszerűsítését. Célszerűnek tartotta hangsúlyozni a beruházásokra vonatkozó tervezési és egyedi döntések meghozatala során a szakmai stratégiák megvalósításának, a szükségességnek és időszerűségnek, az állami pénzek racionális felhasználásának, a hatékonyságnak és a megvalósíthatóság feltételei rendelkezésre állásának együttes, összehangolt mérlegelése fontosságát.

Az Fb összeségében úgy értékelte, hogy az MNB beruházásokkal kapcsolatos tervezési tevékenysége az eddig megtett pozitív irányú intézkedéseken túl további teendőket igényel. Felkérte az ügyvezető igazgatót, hogy a beruházások tervezésének, jóváhagyásának, előkészítésének, lebonyolításának és értékelésének témájában tájékoztatót nyújtson be az Fb 2009. októberi ülésére.

2009 első negyedévében mindössze 129 millió forint beruházási kiadás történt, elsősorban az IT-fejlesztésekkel és a licenc-beszerzésekkel kapcsolatban. A 2009-ben indításra tervezett beruházásoknak valamivel több mint a felét kezdték meg az első negyedévben.

2.6. A LOGISZTIKAI KÖZPONT MEGVALÓSULÁSA

Az MNB 2003 júniusában Logisztikai Központ létesítését határozta el azzal a céllal, hogy az MNB olyan modern, biztonságos létesítménnyel rendelkezzen, ahol eredményesen, költséghatékonyan, nagy biztonság mellett, korszerű körülmények között lebonyolítható a forgalmi bankjegyek és érmék tárolása, disztribúciója, az érmék verése, továbbá az euro bevezetése, valamint a forint kivonása. Cél volt a működési és biztonsági kockázatok csökkentése, valamint a készpénz-logisztikai folyamat hatékonyságának növelése is.

A jelentős költségigényű – a kiegészítő fejlesztésekkel együtt ténylegesen 12,2 milliárd forint ráfordítással létrehozott – beruházás megvalósulását az MNB Felügyelőbizottsága (a korábbi Fb-t is beleértve) rendszeresen figyelemmel kísérte. A Logisztikai Központ 2008 közepén várt üzembe helyezésére tekintettel az Fb a munkatervébe felvette a beruházás létesítésének komplex vizsgálatán alapuló összefoglaló jelentés készítését. A rendelkezésére álló dokumentumok ismételt áttekintése után az Fb több szempontot is mérlegelve úgy határozott, hogy a beruházás megalapozottságát, vagyis az indokoltságot és a hatékonyságot újólag külön nem vizsgál(tat)ja. Ennek megfelelően a vizsgálatot – az előzményeken, a kért és kapott információkon, valamint a megvizsgált dokumentumokon túl – a belső ellenőrzési szervezetnek a beruházás megvalósítása körülményeiről (a tervszerűség érvényesülése, a pályázatások, a szerződéskötések, az elszámolások szabályszerűsége) számot adó jelentésére, továbbá a Logisztikai Központ működésének első tapasztalatairól az MNB-től kapott tájékoztatóra alapozta.

Az Fb a vizsgálat során feltett kérdésekre kielégítő válaszokat kapott.

Az Fb a vizsgálat résztémáit – a belső ellenőrzés jelentését, valamint az MNB tájékoztatóját – felügyelőbizottsági ülésen külön-külön megtárgyalta és határozatot fogadott el azokról.

Az Fb a Logisztikai Központ létesítéséről készített összefoglaló jelentést 2009. márciusi ülésén elfogadta. Ezzel a Logisztikai Központ megvalósítására vonatkozó ellenőrző vizsgálatot lezárta. Az összefoglaló jelentést a 3. sz. melléklet tartalmazza.

Az MNB elnöke a vizsgálat befejezése alkalmából nyilatkozatával megerősítette, hogy az MNB vezetése a Logisztikai Központ beruházás birtokbavételekor, a beruházás záródokumentumának elfogadásakor, továbbá az üzemelés kezdeti tapasztalatai alapján – a racionálisan lehetséges módon és mértékben, a garanciális és szavatossági jogok érvényesítése lehetőségének értelemszerű fenntartása mellett – meggyőződött arról, hogy a beruházás az érvényes tervdokumentáció szerint valósult meg, a létesítmény és berendezései alkalmasak a kitűzött feladatok megvalósítására. Az elvégzett ellenőrző vizsgálat során a Delügyelőbizottságnak nem jutott a tudomására semmi olyan tény, illetve információ, amely e nyilatkozatban foglaltakat vitássá vagy vitathatóvá tenné. A vizsgálat során megismert tények, illetve információk az abban foglaltakat alátámasztják.

A Felügyelőbizottság a rendelkezésére álló információk és tanúsítványok alapján összefoglaló jelleggel megállapította, hogy a vitatott körülmények között elhatározott Logisztikai Központ beruházás (ideértve a projekt kiegészítéseit) alapvetően rendezetten, szervezeten, jól irányítottan és a kitűzött céloknak megfelelően, azaz összességében eredményesen valósult meg. A beruházás költségei az előirányzott kereteken belül maradtak, azok túllépésére nem került sor. A létesítmény és annak berendezései kielégítik a korszerűség, a hatékonyság és a biztonság követelményeit. Az eredetileg tervezett és egyes további funkciók jól elláthatók. A központ alkalmas nemcsak a jelenlegi, hanem az euro bevezetése utáni feladatok nemzetközi szinten megfelelő megvalósítására is.

A Logisztikai Központ tervszerűen, üzemszerűen, biztonságosan, az előrebecsülthez képest kedvezőbb költségek mellett működik.

2.7. HATÉKONYSÁGJAVÍTÓ PROJEKT

A Bank elnöke 2008. márciusban döntött arról, hogy átfogó vizsgálatot indít az MNB működése hatékonyságának és eredményességének feltérképezésére. Erre a munkára pályázati úton kiválasztott nemzetközi tanácsadó céget – bruttó 336 millió forint megbízási díjra szerződve – bízták meg. Az átvilágítás és a tanácsadói feladatok elvégzése 2008 augusztusa és decembere között történt. A munka felügyeletére a felső vezetés tagjaiból Projekt Irányító Bizottságot hoztak létre. A tanácsadó munkáját az MNB részéről a projektvezető, az EEF vezetője és négy munkatársa, valamint a Kommunikáció szervezeti egység vezetője segítette. Emellett az MNB szervezeti egységeinek vezetői és az általuk bevont munkatársak is számottevő erőforrással – többek között felvetésekkel, ötletekkel, javaslatokkal – járultak hozzá a projekt tevékenységéhez. A HAJÓ-projektben közreműködők jutalmazására a 2009. évi működésköltség-tervben elkülönített 48 millió forint összegű keretből 57 fő MNB-munkatárs részére 30 millió forint kifizetés történt.

Az MNB elnöke a 2008. szeptemberi Fb-ülésein részletes tájékoztatást adott a projektről. Ezen az ülésen az Fb egyik tagja hiányolta alternatív megoldások keresését, a jelentős összegű megbízási díjra tekintettel a tevékenység belső erőforrással történő elvégzési lehetőségének megvizsgálását. Az MNB elnöke közölte, hogy a belső átvilágítás elvégzésére az MNB-nek nincs megfelelő hozzáértése, ismerete, kapacitása, míg a kiválasztott tanácsadó jegybankspecifikus nemzetközi tapasztalatokkal is rendelkezik.

Az Fb a hatékonyságjavító (HAJÓ) projekt eredményéről, a tanácsadói javaslatról és az annak nyomán tett és tervezett intézkedésekről kapott MNB-tájékoztatót a 2009. februári ülésén vitatta meg. A tájékoztató, valamint a vitában elhangzottak alapján az Fb megállapította, hogy a költséghatékonyság javítására kidolgozott és elfogadott javaslatok, illetve azok következetes, határozott érvényre juttatása nagymértékben hozzájárulnak az MNB tevékenységének további korszerűsítéséhez. A részben már megtett és a még megtenni tervezett intézkedések nyomán az MNB működési költségei éves szinten 11–12%-kal, létszáma 14%-kal csökken; a nettó megtakarítások részben már 2009-ben, teljes mértékben 2010–2011-ben realizálódnak. A költséghatékonysági projekt költségei már 2009-ben, 2010-től évente többször megtérülnek.

Az MNB elnöke a HAJÓ-projekt indításáról és a tanácsadó javaslatai alapján tervezett, illetve részben megtett intézkedésekről összmunkatársi értekezlet keretében és elektronikus úton is tájékoztatta az MNB munkatársait.

Az Fb kedvezőnek minősítette, hogy a hatékonyságjavító projekttel kapcsolatos intézkedéseket az érintett vezetők és a munkatársak széles körű bevonásával, véleményük kikérésével és meghallgatásával készítették elő és vezették be (illetve fogják bevezetni).

A Felügyelőbizottság üdvözölte, hogy a döntéshozók is kiemelten fontosnak tartják, hogy a költséghatékonysági projekt megvalósítása miatt az MNB feladatainak végzése ne szenvedjen csorbát, és a tevékenység minőségi színvonala ne csökkenjen. Az Fb támogatta az MNB vezetésének azt a szándékát és törekvését, hogy gondosan figyelemmel kíséri nemcsak a projektből adódó döntések megvalósítását, hanem azoknak a bank működésére gyakorolt komplex hatását is, azzal, hogy amennyiben indokoltá válik, megteszi – ha kell az emberi erőforrások terén is – a szükséges kiegészítő, illetve korrekciós intézkedéseket. Együttal kérte az MNB vezetését, hogy az éves gazdálkodásról szóló tájékoztatók térjenek ki a HAJÓ-projektben elfogadott döntések megvalósulására is.

2.8. A 2009. ÉVI PÉNZÜGYI TERV

Az MNB elnöke az MNB működési költségeinek 2009. évi pénzügyi tervét a VB 2008. december 16-i ülésén előzetesen 14 711 millió forint összegben fogadta el azzal, hogy a hatékonyságjavító projekt eredményeinek ismeretében készüljön előterjesztés a terv módosítására. A 2009. február 3-i elnöki döntés szerint a működésiköltség-terv főösszege – 215 millió forint központi tartalékkal együtt – 14 564 millió forint lett.

Az MNB a 2009. évi működési költségeire a 2008. évi tényszámnál 2,3%-kal, mintegy 350 millió forinttal kisebb összeget tervezett. Egyaránt 7-7%-os csökkenést terveztek a személyi jellegű és az IT-költségek esetében. A személyi költségek tervezett csökkenésének fő oka a HAJÓ-projekt eredményeként megvalósuló létszámcsökkentés miatti, a bér- és egyéb bérjellegű költségekben bekövetkező megtakarítás, továbbá az, hogy – az előléptetésekhez kapcsolódó (1,3%) béremelésen kívül – bérfejlesztés nem történik. Az IT-költségek tervezett csökkenése szintén elsősorban a HAJÓ-projekttel összefüggő megtakarításokkal kapcsolatos. A többi költség típusnál (az üzemeltetési és egyéb költségek, értékcsökkenési leírás) a 2008. évi adatokhoz viszonyítva – főleg a Logisztikai Központ teljes évi üzemelése miatt – növekedés mutatkozik.

A beruházások tervezése a jelentősebb (30 millió forintot meghaladó) projekteknel komplex, míg a 10-30 millió forint közötti bekerülési értékűek esetében egyszerűsített tartalmú üzleti esettanulmányok alapján történt. Ezek elkészítésében a felhasználók is közreműködtek. A 30 millió forintot meghaladó beruházásokról az elnök, a 10-30 millió forint értékűekről az ügyvezető igazgató döntött.

Az MNB a 2009. évre összesen 2311 millió forint beruházási kifizetést tervezett. Később ezt az összeget egyes beruházási tételek 2008-ról történt áthúzóódása miatt 2386 millió forintra korrigálták. A 2009. év előtt megkezdett és jelenleg folyamatban lévő 15 beruházás 2009-re tervezett kiadási előirányzata 1202 millió forintot tesz ki; ezek ebben az évben befejeződnek. Ezenkívül a 2009. évben 86, nagyjából beszerzés jellegű beruházás megkezdését tervezik 1184 millió forint 2009. évi ráfordítással. Utóbbiak közül 67 beruházás 2009-ben befejeződik, míg a 19 később befejeződő beruházás 2009 utáni ráfordítása 814 millió forint.

A 2009. évre tervezett beruházási kiadásokból 882 millió forint a 2008-ban előkészített nagyberuházás megvalósításával függ össze. E beruházással egyrészt – a Logisztikai Központ üzembe helyezése miatt az MNB központi épületében felszabaduló területen – számítógéptermet alakítanak ki, másrészt a Hold utcai MNB-épület kiürítése (értékesítése vagy átadása) érdekében az „A” épületben új munkahelyek kerülnek kialakításra.

A tervezett beruházások nagyobb része a kiemelt stratégiai célok elérésére (monetáris funkciók színvonalának növelése, eredményesség és hatékonyság fejlesztése, szakterületek informatikai támogatása) irányul. A többi az egyéb informatikai és más tárgyi eszközök beszerzésével, a biztonságtechnikai fejlesztésekkel, az ingatlanok állagmegőrzésével kapcsolatos.

Az Fb az MNB 2009. évi pénzügyi tervét a 2009. januári, a módosított tervét a februári ülésén tárgyalta.

A Felügyelőbizottság tudomásul vette az MNB 2009. évi pénzügyi tervét és megállapította, hogy a működési költségek tervezése alapos munkával, nagy gondossággal, a magyar gazdaság, ezen belül az államháztartás helyzetét tekintetbe véve, a költséghatékony gazdálkodás követelményeit következetesen érvényre juttatva történt. Különösen méltányolta és üdvözölte, hogy az MNB vezetése a költségek ésszerű szinten tartása érdekében – az általános béremelés elmaradása mellett – a tartós megoldások, a strukturális átalakítások útját, a működési folyamatok ésszerűsítésének és korszerűsítésének módszerét választotta és alkalmazza. Megállapította továbbá, hogy a beruházások tervezésének ésszerűsítése keretében az üzleti esettanulmányok kidolgozása és elbírálása hasznosan járult hozzá ahhoz, hogy a 2009. évi kezdésre tervezett beruházások kiválasztása a korábbinál megalapozottabban történt. Az Fb ajánlotta az MNB vezetésének, hogy folytassa a beruházási folyamat tervezésének korszerűsítését, és e munka eredményeiről tájékoztassa a Felügyelőbizottságot.

3. Az MNB beszerzési/közbeszerzési tevékenysége

Az MNB a beszerzési/közbeszerzési feladatok szabályszerű és hatékony ellátása érdekében önálló szervezeti egységet működtet. Ennek feladata, hogy a közbeszerzések és más, fontosnak minősülő beszerzések folyamatait felügyelje, továbbá biztosítsa az éves közbeszerzési tervben meghatározott célok szabályszerű (a közbeszerzési törvénynek megfelelő) teljesülését, valamint gondoskodjék a nettó 2 millió forint feletti egyéb beszerzések és közbeszerzések lebonyolításáról, továbbá a közbeszerzésben érintett szervezeti egységek szakmai támogatásáról.

Az Fb az előző beszámolási időszakban az MNB beszerzési/közbeszerzési tevékenységéről szóló tájékoztatót tudomásul vette, de hiányolta belőle a tevékenység tapasztalatainak bemutatását. Ezért jelezte, hogy a tapasztalatok értékelésére egy év múlva visszatér. Az Fb ülésére 2009. áprilisban benyújtott tájékoztatóban már megfelelően összegezték a beszerzési tevékenység tapasztalatait.

2008-ban az MNB 181 beszerzési eljárást bonyolított le. Ennek több mint a fele (100) közbeszerzési eljárás volt – a bankjegy és érmegyártásra kötött szerződések értékét nem számolva – összesen 6931 millió forint nettó értékű előirányzattal. Ez az előző évi értékénél mintegy 2,5 milliárd forinttal nagyobb, az esetek számát tekintve pedig héttel több.

Az MNB közbeszerzési tevékenységének külső megítélése szempontjából kiemelkedően kedvezőnek értékelhető, hogy a 2008. évi közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatban jogorvoslatra nem került sor. (Az ajánlattevők ilyen lehetőséggel a megelőző évben is csak a közbeszerzési eljárások 3,2%-ában – mindössze három alkalommal – éltek, ami a 25%-os országos aránnyal összehasonlítva már akkor is elenyésző volt.)

Az összes beszerzési eljárásból 12 eredménytelenül végződött, közülük három közbeszerzési eljárás volt. Az előkészítés során 37 esetben a beszerzési igényt visszavonták. Az ajánlattételi szakaszban ilyen nem fordult elő. A visszavont eljárások aránya a korábbi évekhez képest nőtt, 20%-ra emelkedett. Ennek oka többnyire technikai jellegű volt, de előfordult, hogy a beszerzések nem voltak megfelelően előkészítve. A visszavonások általában nem jelentették a beszerzések meghíúsulását, emiatt inkább az adott eljárás időigénye növekedett.

A belső ellenőrzési szervezet a beszerzési tevékenységnek az előző beszámolási időszakban történt ellenőrzése során ajánlásokat fogalmazott meg a beszerzési rendszer és gyakorlat szabályozási környezetének, a menedzsment kontrollszerepének és a folyamatok hatékonyságának erősítése érdekében. Javasolta, hogy a Központi beszerzés szervezeti egység az EEF-fel együttműködve rendszeresen készítsen jelentést az MNB vezetése részére az elmaradt beszerzésekről, továbbá azt is, hogy a költség-gazdálkodással együttműködve a tapasztalatok hasznosítása céljából dolgozza ki az egyes beszerzésekhez kapcsolódó szállítók minősítési rendszerét. Az ajánlások és javaslatok végrehajtása megtörtént, illetve folyamatban van.

Az Fb tudomásul vette az MNB tájékoztatóját a (köz)beszerzési tevékenység tapasztalatainak értékeléséről. Az Fb üdvözölte, hogy a jellemző problémákat feltárták és a lehetséges korrekciós intézkedéseket menet közben megtették.

4. Az MNB támogatási politikája és gyakorlata

A bank elnöke által jóváhagyott támogatási politika szerint az MNB:

- támogatási elvei kialakításában figyelembe veszi az európai jegybankok gyakorlatát és az állami érdekeket;
- támogatási tevékenysége során elsősorban a törvényes feladataihoz és vállalt céljaihoz kapcsolódó tevékenységekre, programokra fókuszál;
- jószolgálati, adományozói, humanitárius, karitatív szerepkörben eljárva, olyan ügyeket támogat, amelyeket széles körű konszenzus övez;
- szponzorálási tevékenysége során ismertségének és elismertségének növelésére, támogatásainál kétoldalú, kölcsönösen előnyös megállapodásokra törekszik.

2008-ban a támogatásokra 256 millió forint állt rendelkezésre; ebből 233 millió forint felhasználás történt. A 94 támogatási kérelemből 33-at teljesítettek, 23 igényt elutasítottak, 38 kérelmet pedig a Közjóért Alapítványhoz továbbítottak.

A jegybank szakmai tevékenységének elősegítéséhez köthető, pénzügyi kultúra fejlesztését szolgáló célok (tudományos szakmai rendezvények, szervezetek, kiadványok stb.) támogatására 52 millió forintot fordítottak. A lakosság szakmai jellegű ismereteinek bővítésére 38 millió forintot, az oktatási intézmények iskolás csoportjainak az MNB Látogatóközpontjába történő utazási támogatására 9 millió forintot használtak fel. Karitatív jellegű tevékenységet (hátrányos helyzetű csoportok segítése, az esélyegyenlőség javítása stb.) a Közjóért Alapítvány részére biztosított 8 millió forintos kereten belül támogattak. A Nemzeti Gyermekmentő Szolgálat részére 15 millió forintot adtak. Az MNB nyugdíjasai, valamint a Sportköre összesen mintegy 109 millió forint támogatásban részesültek. Egyéb, kisebb összegű támogatásokra 2 millió forintot fordítottak.

A még 2005 októberében hozott igazgatósági határozat alapján a Közjóért Alapítványon keresztül végzett, az 1945. és 1960. között politikai üldöztetést szenvedett egykori MNB-alkalmazottak pénzügyi kárpótlása a 2008. év végével befejeződött. 2008. december 31-ig 185 fő kárpótoltnak részére összesen több mint 143 millió forintot fizettek ki. Az alapítvány az MNB-vel kötött megbízási szerződés alapján az MNB-től kapott 160 millió forint keretösszeg maradványát (közel 17 millió forintot) – támogatás címen – a Közép- és Kelet-Európai Történelem és Társadalom Kutatásért Közalapítványnak átutalta.

Az MNB a 2009. évi támogatási tevékenységére 247 millió forint keretösszeget tervezett.

5. Az MNB peres ügyei

2008. január 1-jén 20 peres eljárás (tíz munkaügyi, négy kártérítési és hat egyéb polgári per) volt folyamatban, amelyek perértéke mintegy 164 millió forintot tett ki. Az MNB két polgári perben volt felperes, a többi pert ellene indították. A munkaügyi pereket az MNB volt munkavállalói indították.

2008-ban 12 peres eljárás fejeződött be jogerősen. Kilenc eljárást az MNB megnyert, két ügyben pereszes lett, egy perben pedig a keresetétől elállt. A megnyert perek értéke 14,6 millió forint volt, az elvesztett perek miatt 2,4 millió forintot kellett kifizetnie. A lezárt perek alapján az MNB-nek peres követelése nem keletkezett.

A 2008. év során 12 új peres eljárás (kilenc munkaügyi, két kártérítési és egy egyéb polgári per) indult összesen 835 millió forint perértékben.

2008 végén a peres eljárások száma 20 (11 munkaügyi, hat kártérítési, két egyéb polgári és egy közigazgatási határozat megtámadása iránti per) volt. A perek összértéke 818 millió forintot tett ki. A beszámoló lezárásának időpontjában 16 peres eljárás volt folyamatban.

Az Fb olyan peres eljárásról nem kapott tájékoztatást, amely a 2008. évi beszámolót módosító céltartalékképzést igényelt volna.

6. Az MNB kizárólagos tulajdonában lévő társaságok gazdálkodása

Az MNB 100%-os tulajdonában három társaság van: a Pénzjegynyomda Zrt., a Magyar Pénzverő Zrt. és a végelszámolás alatt lévő Bankjóléti Kft. „v. a.”. (Ezenkívül résztulajdonnal rendelkezik a KELER, a GIRO Elszámlásforgalmi és a Budapesti Értéktőzsde Zrt.-ben.) 2008. december 31-én e társaságokban az MNB által jegyzett tőke könyv szerinti értéke – az előző évi-vel megegyezően – 11,1 milliárd forint volt, aminek döntő részét (közel 9 milliárd forintot) a Pénzjegynyomda Zrt. értéke teszi ki.

A társaságok tevékenységének rendszeres (napi), szakmai és tulajdonosi szempontú figyelemmel kísérése, valamint – az MNB elnökének felhatalmazása alapján – az MNB érdekeinek a társaságok döntéshozatala során történő megjelenítése a tulajdonosi képviselők feladata.

A Pénzjegynyomda Zrt.-nél négytagú igazgatóság és három tagból álló felügyelőbizottság működik. A Magyar Pénzverő Zrt.-nél igazgatóság és felügyelőbizottság nincs.

2008-ban a Pénzjegynyomda Zrt.-nél 1160 millió forint – a 2007. évinél 364 millió forinttal több – adózott eredmény képződött, amely 1120 millió forint osztalékfizetést tett lehetővé. (Az eredményből 235 millió forintot az amortizáció-elszámolás és a céltartalékképzés megváltozása – utóbbi megszűnése – eredményezett.) A társaság 2009-re a 2008. évinél 2,3%-kal kevesebb árbevételt tervezett. Az első negyedévi nettó árbevétel alig maradt el a tervtől; éves szinten a társaság vezetése a tervezetthez közelálló tervteljesítést valószínűsít.

A Logisztikai Központba átköltözött Magyar Pénzverő Zrt.-nél a 2007. évi 316 millió forinttal szemben valamivel kevesebb, de a tervezettnél több, 260 millió forint adózott eredmény realizálódott. Ez az összeg teljes egészében – osztalékként – az MNB részére átadásra került.

Az MNB Bankjóléti Kft. „v. a.” végelszámolási eljárása 2003-ban kezdődött. A társaság vagyonának értékesítése a mintegy 600 millió forintra becsült értékű Nánási úti Sport- és Szabadidőközpont ingatlan kivételével befejeződött. Az üdülőingatlanok értékesítéséből befolyt összegből 400 millió forint végelszámolási előleg az MNB részére már korábban átutalásra került. A kft. jelenleg még 355 millió forint likvid vagyonnal rendelkezik, a tárgyi eszközök könyv szerinti értéke 49 millió forint. A Szabadidőközponttal kapcsolatos évek óta húzódó peres eljárás felei között nemrég – a bíróság által jóváhagyott – egyezségi megállapodás született, miszerint a kft. 60 millió forint kártérítést fizet a felpereseknek. Ehhez kapcsolódik az a megállapodás, amely alapján a kft. 10 millió forintot fizet a szolgálati lakásban lakók elhelyezése érdekében. Ezzel elhárul az akadály a Bankjóléti Kft. „v. a.” végelszámolási eljárásának lezárása előtt.

Az MNB belső ellenőrzési szervezeti egysége általában háromévente végez átfogó ellenőrzést a kizárólagos tulajdonú társaságoknál.

7. A belső ellenőrzési szervezet tevékenysége

A törvényi szabályozáson alapuló elnöki utasítás, valamint Fb-ügyrend szerint a Felügyelőbizottságnak a Belső ellenőrzést irányító funkciója a következőkben nyilvánul meg.

- A belső ellenőrzési szervezeti egység éves ellenőrzési tervét és a munkájáról készített éves beszámolót az MNB elnökével egyetértésben az Fb hagyja jóvá.
- Az ellenőrzési terv módosítása, valamint a rendkívüli vizsgálatok beiktatása az Fb jóváhagyásával történhet. (Az MNB elnöke, illetve az Fb elnöke indokolt esetben – egymás tájékoztatása mellett – az ellenőrzési terven kívüli vizsgálatot is elrendelhet.)
- A fontosabb vizsgálatok tematikájáról a Belső ellenőrzés vezetője az Fb-vel konzultációt folytat.
- A Belső ellenőrzés által készített, az Fb hatáskörébe tartozó fontosabb jelentéseket az Fb megtárgyalja.
- Az ellenőrzési terv megvalósulásáról a Belső ellenőrzés vezetője havi rendszerességgel tájékoztatót készít az Fb részére.
- A Belső ellenőrzés vezetőjének az MNB elnöke általi kinevezése és felmentése csak az Fb egyetértésével történhet.

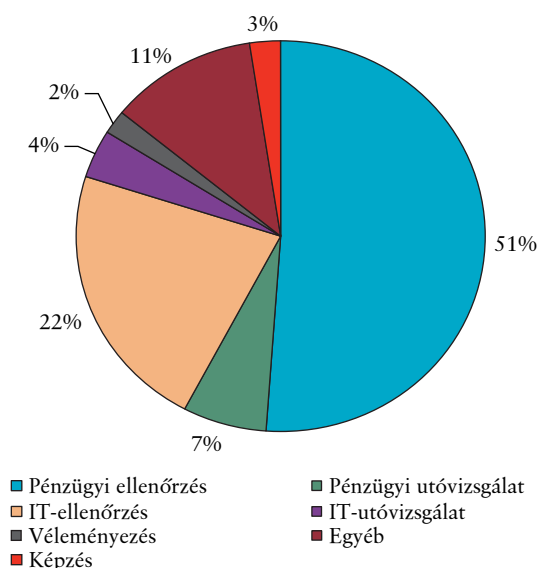
Az MNB-ben a belső ellenőrzési tevékenységet nyolc fő auditorból álló szervezeti egység látja el. A nemzetközi belső ellenőrzési sztenderdek a szervezet létszámának 1-1,5%-ában ajánlják meghatározni az auditorok számát. Ez a szám az MNB esetében hét-tíz fő. Elsősorban fluktuációs okok miatt az auditorok száma a beszámolási időszakban átlagosan hat volt. A 2008. év során fellépő kapacitáshiányokat a feladatok éven belüli átütemezésével és hatékonyabb munkaszervezéssel próbálták megoldani, de így is – a tartalékidő terhére végrehajtott kettő rendkívüli ellenőrzés mellett – négy vizsgálatot törölni kellett az éves munkatervből. Mindez gyengítheti az ellenőrzés eredményességét és hatékonyságát.

A belső ellenőrzési szervezeti egység a 2008. évi munkatervében 16 pénzügyi, kilenc informatikai vizsgálatot, továbbá több emissziós rutinjellegű (bankjegy-megsemmisítés, rovancs, leltár) tervezett. Az utóvizsgálatokra 166 embernappal számolt. A már említett erőforráshiány miatt elmaradt, 2009-re halasztott négy pénzügyi vizsgálaton túl egy informatikai vizsgálat szükségtelessé vált. Terven felül az Fb egy rendkívüli vizsgálatot rendelt el, továbbá a Központi Bankok Európai Rendszere Belső ellenőrzési bizottsága is kezdeményezett egy soron kívüli ellenőrzést. 2008-ban a Belső ellenőrzés 52 vizsgálatot végzett, amelyből 14 pénzügyi, nyolc informatikai, négy emissziós és 26 utóvizsgálat volt.

A 2008. évi belső ellenőrzési tevékenység során összesen 68 megállapítás és 31 ajánlás született. A feltárt hiányosságok 2,3%-a magas, 25%-a közepes, 42%-a alacsony kockázati szintű volt, az ajánlások részaránya pedig 30,7%-ot tett ki. A vizsgálatok megállapításait az érintettek elfogadták, a hiányosságok felszámolására 99 intézkedési tervet készítettek.

A belső ellenőrzési szervezeti egység 2008-ban a teljes ellenőrzési kapacitásának 84%-át fordította vizsgálatokra. (Ez az arány 2007-ben 89%, 2006-ban szintén 84%, 2005-ben pedig 80% volt.) Európai összevetésben ez átlagon felüli, ugyanis a KBER Belső ellenőrzési bizottsága, a tagországok jegybankjainak 80%-os ellenőrzési részarányt ajánlott. Az Fb a belső ellenőrök képzésére a 2007. évi 3% erőforrás-felhasználási arányt már az előző beszámolási időszakban is kevesellte. Ez az arány 2008-ban sem növekedett.

A Belső ellenőrzés erőforrás-felhasználásának 2008. évi megoszlása

Az Fb által elfogadott 2008. évi belső ellenőrzési beszámoló alapján az Fb hatáskörébe tartozó témákra vonatkozó – az előző pontokban nem vagy csak részben ismertetett – lényegesebb megállapítások és ajánlások összefoglalása a 4. sz. melléklet II. részében található. Az Fb a belső ellenőrzés szervezeti egység által feltárt problémák megszüntetése érdekében hozott intézkedések végrehajtásának folyamatos figyelemmel kísérése során lényeges hiányosságot nem tapasztalt.

Az Fb az előző beszámolási időszakban az MNB könyvvizsgálójától kért és kapott anyag alapján áttekintette a Belső ellenőrzés kockázati eljárásrendjét, és megállapította, hogy a Belső ellenőrzés által a pénzügyi és informatikai vizsgálatok során alkalmazott kockázatelemzési módszer lényegében megfelel a nemzetközi normáknak, és alkalmas a belső ellenőrzési munkaterv megalapozására. Ugyanakkor a módszertan továbbfejlesztésére – a könyvvizsgáló javaslatai alapján – intézkedési terv született, amit az MNB elnöke is jóváhagyott. A szabályozásra vonatkozó intézkedések megvalósultak. A működési kockázatok számbavételére vonatkozó új mérési módszertan eredményei – a későbbi határidőre tekintettel – még nem ismertek.

A belső ellenőrzési szervezet 2008 őszén – a KBER Belső ellenőrzési bizottsága által megfogalmazott elvárásoknak megfelelően, az MNB Felügyelőbizottságával is egyeztetve – a közbeszerzési eljárással kiválasztott KPMG tanácsadó céggel elvégeztette a tevékenységének minőségbiztosítási átvilágítását. A tanácsadó a belső ellenőrzési szervezeti egység tevékenységét a nemzetközi sztenderdekben alapulónak minősítette, de a működés még színvonalasabbá tétele érdekében javaslatokat is tett.

A Felügyelőbizottság kérésére a Belső ellenőrzés is értékelte saját helyzetét, erőforrásait és kapcsolatát az auditált szakterületekkel. Az Fb az erre vonatkozó előterjesztést a 2008. novemberi ülésén tárgyalta és megállapította, hogy a belső ellenőrzési szervezet magas szakmai színvonalon, a nemzetközi követelményeknek megfelelően, nagy alapossággal, az irányítók által meghatározott feladatokat és elvárásokat maradéktalanul és eredményesen teljesítve, az ellenőrzöttek által is elismerten, a szükséges függetlenséggel és tárgyilagossággal végzi ellenőrzési tevékenységét. Az Fb – a KPMG szakértői ajánlásait figyelembe véve – határozott a leányvállalati vizsgálatok stratégiájának szükségességéről, az audituniverzum rendszeres felülvizsgálatáról, valamint az ellenőrzési tevékenység eljárásainak részletesebb dokumentálásáról. Az Fb határozatának megfelelően a Belső ellenőrzésről szóló elnöki utasítás, valamint a Belső ellenőrzési kézikönyv módosítása megtörtént.

Az Fb tudomásul vette az MNB vezetésének szándékát, miszerint elősegíti, hogy a belső ellenőrzési szervezet 2009. január 1-jétől megfelelő létszámmal és kompetenciával működjék. Ezzel kapcsolatban – tekintettel arra is, hogy a belső ellenőrök javadalmazási színvonala átlagosan elmarad az MNB hasonló beosztású munkatársaiétól – megfontolásra ajánlotta az MNB vezetésének az auditorok javadalmazásának korrigálását. A 2009. évi bérfejlesztés keretében a bérkorrekcióra sor került. A Belső ellenőrzés jelenlegi létszámhelyzetében is pozitív változás történt annyiban, hogy egy fő felvételével az auditorok száma nyolcra növekedett; ebből két fő részmunkaidős foglalkoztatású.

A Belső ellenőrzés 2008-ban 26 utóvizsgálatot végzett, amelyek keretében a korábbi megállapításaival és ajánlásaival kapcsolatban tett intézkedéseket ellenőrizte. Az intézkedéseket a felelősök – hét újraindított megállapításra vonatkozó kivételével – az elvárt módon megtették, az érintett szervezeti egységek a hiányosságokat általában határidőre felszámolták.

Az MNB belső ellenőrzési szervezete operatíván közreműködik a KBER keretében működő Belső ellenőrzési bizottság munkájában. A belső ellenőrzési szervezeti egység vezetője és egyes munkatársai rendszeresen részt vesznek az üléseken, és az elhangzott információk, valamint a nemzetközi sztenderdek alapján, a Bizottság elvárásainak megfelelően hajtják végre a közös vizsgálatokból rájuk eső feladatokat.

Az Fb a 2008. decemberi ülésén – a saját munkatervével is összehangolva – elfogadta a belső ellenőrzési szervezet 2009. évi munkatervét, amelyet az MNB elnöke is jóváhagyott. Az Fb – az MNB nemzetközi kapcsolataival összefüggő rendkívüli vizsgálatokra tekintettel – tudomásul vette, hogy 2009-ben a belső ellenőrzési tervben kevesebb az Fb hatáskörébe tartozó téma, azzal, hogy ez a jövőre nézve precedenst nem jelenthet.

A Belső ellenőrzés 2009. januártól a beszámoló lezárásának időpontjáig az ütemezésnek megfelelően nyolc pénzügyi és két informatikai vizsgálati jelentést adott ki, négy utóvizsgálatot végzett, továbbá öt tervezett vizsgálatot megkezdett. Az Fb hatáskörébe tartozó vizsgálatok a tárgyeszköz- és készletgazdálkodás, az informatikai beszerzések, továbbá az informatikai területen a biztonsági mentések rendszerével foglalkoztak. A jelentések összesen 19 megállapítást és kilenc ajánlást tartalmaznak. Az utóvizsgálatok keretében 18 megállapításra és ajánlásra tett intézkedést auditáltak. A végrehajtott intézkedéseket – egy kivételével (mivel az csak részben teljesült) – elfogadták, az utóvizsgálatok során egy új megállapítás született.

Az Fb a beszámolási időszakban 35 – a hatáskörébe tartozó terület vizsgálatáról készített – belső ellenőrzési jelentést kapott meg. (A jelentések témáinak felsorolása a 4. sz. melléklet I. részében található). Az Fb ezek közül három jelentést felügyelőbizottsági ülés keretében megtárgyalta.

Az Fb úgy ítéli meg, hogy az MNB elnöke és az Fb együttműködve – a törvényileg meghatározott módon megosztva – zökkenőmentesen és szabályszerűen irányították a Belső ellenőrzés tevékenységét. Ennek eredményeként a beszámolási időszakban az MNB belső ellenőrzöttsége megfelelő volt, az ellenőrzési részleg színvonalasan működött, a meghatározott feladatait megoldotta. A belső ellenőrök fluktuációja miatt 2008-ban azonban a szakterületen kapacitásproblémák és kompetenciahiányok is voltak, amelyek 2009-re lényegében megoldódtak. A jelenlegi auditori kapacitás elegendőnek bizonyul a munkatervi feladatok teljesítésére.

8. Egyebek

8.1. KOCKÁZATKEZELÉSI VIZSGÁLAT

A Felügyelőbizottság 2008-ban megbízta két tagját, hogy az MNB belső működése kockázatainak kezelése ügyében folytassanak vizsgálatot. A vizsgálat a 2009. év első felében elhúzódott, mivel a kockázatkezelés 2008. évi tapasztalatairól (ami a vizsgálati tematika fontos részét képezi) az Fb tagjai csak 2009 júniusában kaptak – részleges – tájékoztatást. Időközben az MNB elnöke „A működésikockázat-kezelés fejlesztésének jelenlegi helyzete és a lehetséges irányok” tárgyban előterjesztés készítését rendelte el (felhasználva az Fb-vizsgálat munkaközi következtetéseit is). Ennek nyomán az Fb úgy foglalt állást, hogy saját vizsgálatát átmenetileg megszakítja és azt az elnök által meghozandó döntések megismerése után, előreláthatólag 2009. év végéig fejezi be.

8.2. ÖSSZEFÉRHETETLENSÉGI VIZSGÁLAT

Az MNB elnöke 2009. március 24-i levelében – a sajtóban megjelent feltételezések és találgatások miatt – felkérte az MNB Felügyelőbizottságát, hogy vizsgálja meg: személyét illetően fennáll-e az MNB-törvény 57. §-ában meghatározott összeférhetlenség esete. Az Fb a 2009. március 26-i zárt ülésén úgy határozott, hogy a felkérést elfogadja, és az Fb négy tagjából álló alkalmi munkacsoportot bíz meg a kérdés tisztázására. Az alkalmi munkacsoport a megbízást teljesítve jelentést készített az Fb részére, amelyet az a 2009. április 23-i zárt ülésén – az MNB elnökének jelenlétében – megtárgyalt. Az Fb ezen az ülésen egyhangú határozattal tudomásul vette a jelentést, és elfogadta a munkacsoport által javasolt, adott ügyre vonatkozó (a Felügyelőbizottság ténymegállapításait és állásfoglalását tartalmazó) nyilatkozattervezetet. Egyúttal felhatalmazta a Felügyelőbizottság elnökét arra, hogy az elfogadott nyilatkozatot az Fb nevében küldje meg az MNB elnökének és az MNB részvénytulajdonosának. Az Fb – az MNB elnökével egyetértésben – úgy foglalt állást, hogy a nyilatkozat az MNB honlapján legyen közzétéve.

A Felügyelőbizottság a vizsgálat keretében kapott nyilatkozatok és a megvizsgált iratok alapján határozatilag azt állapította meg, hogy Simor András, a Magyar Nemzeti Bank elnöke esetében az MNB-törvény 57. §-ában meghatározott összeférhetlenség nem áll fenn.

Az Fb elnöke a Felügyelőbizottság nyilatkozatát (5. sz. melléklet) 2009. április 24-én megküldte az MNB elnökének és az MNB részvénytulajdonosának mint a magyar állam törvényben megjelölt képviselőjének. 2009. április 28-án a nyilatkozat teljes szövege felkerült az MNB honlapjára.

* * *

A Magyar Nemzeti Bank Felügyelőbizottsága e beszámolási időszakban – mint létrehozása óta folyamatosan – arra törekedett, hogy a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvényben meghatározott feladatait maradéktalanul ellássa. Az ehhez szükséges dokumentumokat, szakmai anyagokat, beszámolókat és információkat, illetve a szükséges segítséget a Nemzeti Bank vezetésétől, munkatársaitól – a kialakult jó kollegiális együttműködés keretében – megfelelő tartalommal és időben megkapta. Az Fb a kapott információk és a belső ellenőrzési, valamint saját vizsgálati eredményeit felhasználva végezte az MNB folyamatos tulajdonosi ellenőrzését.

Az Fb tagjainak megítélése szerint e beszámoló megfelelően tükrözi az Fb feladatainak ellátása érdekében, a beszámolási időszakban végzett munkáját és a szerzett tapasztalatok alapján teljes egyetértésben levont következtetéseit.

Az Fb meg van győződve arról, hogy a beszámoló eleget tesz azon legfontosabb feladatának, hogy a független jegybank működéséről – a törvényben meghatározott keretek között – hiteles és ellenőrizhető áttekintést adjon, amely éppen megbízhatósága okán járul hozzá a Nemzeti Bank iránti közbizalom megőrzéséhez.

Budapest, 2009. június 15.

Dr. Balassa Ákos
Fb-elnök

Baranyay László
Fb-tag

Dr. Csányi Gábor
Fb-tag

Dr. Kajdi József
Fb-tag

Dr. Szényei Gábor András
Fb-tag

Dr. Urbán László
Fb-tag

Dr. Várfalvi István
Fb-tag

Dr. Várhegyi Éva
Fb-tag

Mellékletek

A beszámolási időszak alatt megtartott Fb-ülések időpontjai, valamint a megtárgyalt napirendi pontok

2008. SZEPTEMBER 18.

1. Tájékoztatás az MNB működésihatékonyság-növelő projektről
2. Az MNB I. féléves gazdálkodása, a 2008. évre tervezett beruházások helyzete
3. A belső ellenőrzési szervezet helyzete, tevékenységének fő jellemzői, a szükséges tennivalók
4. A belső ellenőrzés munkatervének módosítása

Zárt ülés:

Kiegészítő tájékoztatás a „Megállapodás a Magyar Nemzeti Bank vezetése és az MNB Felügyelőbizottsága közötti együttműködés elveiről” című dokumentumot előkészítő egyeztető megbeszélésről; felhatalmazás a Megállapodás aláírására

2008. OKTÓBER 16.

1. Az MNB-ben végzett elkötelezettségi és elégedettségi felmérés eredményei, a tervezett intézkedések
2. Az MNB 2009. évi pénzügyi tervezési irányelvei
3. A bérelszámolás folyamata (tapasztalatok és tennivalók)

2008. NOVEMBER 20.

1. Az MNB I–III. negyedévi gazdálkodása
2. A belső ellenőrzés összefoglalója az informatikai vizsgálatok főbb következtetéseiről, tanulságairól
3. a) A belső ellenőrzési szervezet helyzete, tevékenységének fő jellemzői, a szükséges tennivalók (ideértve a KPMG-vizsgálat eredményeit is)
b) A belső ellenőrzési szervezet 2008. évi tevékenységének értékelése
4. A Belső ellenőrzés kockázati eljárásrendje
5. A 2009. évi előzetes belső ellenőrzési munkaterv
6. Az Fb 2009. évi költségterve

Zárt ülés:

A belső ellenőrzési szervezet vezetője és az Fb-titkárság munkatársai 2008. évi tevékenységének értékelése

2008. DECEMBER 18.

1. Az MNB informatikai stratégiája
2. Az MNB által 2008-ban adott támogatások (ideértve a politikai üldözötteknek nyújtott kárpótlás lezárulását is) és a 2009. évi elképzelések
3. A 2009. évi belső ellenőrzési munkaterv
4. Az Fb 2009. évi munkaterve

2009. JANUÁR 22.

1. Az MNB 2009. évi pénzügyi terve
2. Az elégedettségi és elégtelenségi felmérés nyomán tett intézkedések
3. Belső ellenőrzési jelentés a Logisztikai Központ beruházás megvalósulásáról
4. A Belső ellenőrzés 2008. évi beszámolója

2009. FEBRUÁR 19.

1. Az MNB költségkímélőbb működésének támogatására vonatkozó tanácsadói javaslat, az annak nyomán tett és tervezett intézkedések
2. Az MNB 2009. évi módosított pénzügyi terve
3. A Logisztikai Központ működésének kezdeti tapasztalatai

Zárt ülés:

1. Tájékoztatás Veres János pénzügyminiszterrel folytatott megbeszélésről
2. Eszmecsere az MNB működésének egyes tényei iránti tájékozódás lehetséges módjairól

2009. MÁRCIUS 26.

1. Az MNB 2008. évi gazdálkodása
2. Az MNB peres ügyei, a követelések megtérülése 2008-ban
3. Az Fb összefoglaló jelentése az MNB Logisztikai Központ létesítéséről
4. Tájékoztatás „Az MNB belső működésével kapcsolatos kockázatok kezelésének tapasztalatai” tárgyban végzett ellenőrző vizsgálat állásáról
5. Az MNB Fb működési alapelveinek korszerűsítése
6. A belső ellenőrzésről szóló elnöki utasítás, valamint a belső ellenőrzési kézikönyv módosítása

Zárt ülés:

Összeférhetlenségi vizsgálat megkezdése

2009. ÁPRILIS 23.

1. Az MNB tulajdonosi érdekeltségébe tartozó vállalkozások 2008. évi gazdálkodása és a 2009. évi kilátások
2. Az MNB emberierőforrás-gazdálkodása 2008-ban
3. a) Az MNB 2008. évi mérlege és eredménykimutatása
b) Az Fb jelentése a részvényes részére az MNB 2008. évi mérlegéről és eredménykimutatásáról
4. Az MNB beszerzési/közbeszerzési tapasztalatai

Zárt ülés:

Összeférhetlenségi vizsgálat befejezése

2009. MÁJUS 14.

1. Az MNB szervezeti és működési rendje, valamint a belső szabályozás tekintetében bekövetkezett változások újabb tapasztalatai
2. Az MNB I. negyedévi gazdálkodása

Zárt ülés:

Az Fb tagjainak közös beszámolója az Országgyűlésnek (első olvasatban)

2009. JÚNIUS 11.

1. Informatikai beszerzések (hardver, szoftver, szolgáltatások) lebonyolítása (belső ellenőrzési jelentés)
2. Az Fb 2009/2010. évi munkaterve
3. Az Fb tagjainak közös beszámolója az Országgyűlésnek (elfogadás)

Az Fb 2009/2010. évi munkaterve* (A 2009. évi munkatervi témák II. félévre történő havi ütemezése, a 2010. I. félévi munkaterv előzetes témái)

2009. MÁSODIK FÉLÉV

2009. szeptember

1. Az MNB 2009. I. félévi gazdálkodása, a 2009. évre tervezett beruházások helyzete
2. A Bankbiztonság szervezeti egységnek a banküzemet veszélyeztető kockázatokat kezelő tevékenységével kapcsolatos tapasztalatok
3. Az MNB külső kommunikációs tevékenysége (tapasztalatok, költségek)

2009. október

1. Az MNB 2010. évi pénzügyi tervezési irányelvei
2. A beruházások tervezésének, jóváhagyásának, előkészítésének, lebonyolításának és értékelésének rendje
3. Az MNB központi iratkezelése, a TÚK helyzete
4. Tárgyieszköz- és készletgazdálkodás, a készletek nyilvántartása, leltározása (belső ellenőrzési jelentés)

2009. november

1. Az MNB 2009. I–III. negyedévi gazdálkodása
2. A külföldi kiküldetések céljai és költségei, ezek értékelése (2008–2009)
3. A Belső ellenőrzés összefoglalója az informatikai vizsgálatok főbb következtetéseiről, tanulságairól
4. A 2010. évi előzetes belső ellenőrzési munkaterv
5. Az Fb 2010. évi költségterve

2009. december

1. A Felügyelőbizottság 2008–2009. évi működésének tapasztalatai
2. A 2010. évi belső ellenőrzési munkaterv
3. Az Fb 2010. évi munkaterve

2010. ELSŐ FÉLÉV

- Az MNB 2010. évi pénzügyi terve
- Jelentés „Az MNB belső működésével kapcsolatos kockázatok kezelésének tapasztalatai (SZMSZ II. 6.11-12.)” tárgyban végzett FB-vizsgálatról

* Az Fb üléseinek tematikája.

- A Belső ellenőrzés 2009. évi beszámolója
- Az MNB 2009. évi gazdálkodása
- Az MNB tulajdonosi érdekeltségébe tartozó vállalkozások 2009. évi gazdálkodása és a 2010. évi kilátások
- Az MNB emberierőforrás-gazdálkodása, a bónuszrendszer működésének és a vezetők teljesítménye értékelésének tapasztalatai
- A Logisztikai Központ üzemelésének 2009. évi tapasztalatai
- A 2009. évi befejezésre tervezett kiemelt beruházás(ok) megvalósulása (számítástechnikai gépterem kialakítása az „A” épületben; az „A” épület volt emissziós területén munkahelyek kialakítása)
- Az MNB ingatlan- és helyiséggazdálkodása 2008–2009-ben
- Az MNB peres ügyei, a követelések megtérülése 2009-ben
- Az MNB 2009. évi mérlege és eredménykimutatása
- Az Fb jelentése a részvényes részére az MNB 2009. évi mérlegéről és eredménykimutatásáról
- Az informatikai stratégia megvalósulásának helyzete, további kilátások (feltételes)
- Az MNB 2010. I. negyedévi gazdálkodása
- Az elkötelezettség/elégedettség visszamérésének eredménye (a HAJÓ-projekttel kapcsolatos intézkedések tapasztalatai nyomán is)
- Az MNB működési (szervezeti, irányítási, szabályozási) rendjében bekövetkezett változások
- A Vezetői Bizottság mint konzultatív testület működésének tapasztalatai
- Az Fb tagjainak közös beszámolója az Országgyűlésnek
- Az Fb 2010/2011. évi munkaterve

A Felügyelőbizottság összefoglaló jelentése az MNB Logisztikai Központ létesítéséről

(Elfogadta a Magyar Nemzeti Bank Felügyelőbizottsága 2009. március 26-án.)

BEVEZETŐ

A Magyar Nemzeti Bank jelenlegi felügyelőbizottsága (Fb) megalakulása után döntött arról, hogy vizsgálatot folytat a Logisztikai Központ beruházás ügyében.

A vizsgálat módszere a következő volt: a Logisztikai Központ létesítését szolgáló döntéshozatali és előkészítési folyamat áttekintése (elsősorban a korábbi Fb megállapításai, következtetései és a rendelkezésre álló dokumentumok alapján), a beruházás megvalósításának sokoldalú ellenőrzése (a belső ellenőrzési szervezet vizsgálati jelentése, valamint az MNB vezetésétől kért és kapott kiegészítő információk alapján), továbbá a létesítmény működése kezdeti tapasztalatainak értékelése (az MNB vezetésének tájékoztatása alapján). A jelentés elkészítéséhez az Fb felhasználta az MNB által készített dokumentumokból, a szakértői véleményekből, valamint a tárgyban folytatott levelezésből származó adatokat, információkat.

Az Fb összefoglaló jelentése az MNB Logisztikai Központjának létesítéséről a következő fejezetekből áll:

- a Logisztikai Központ beruházást elhatározó döntés előkészítése és meghozatalának körülményei, a pályáztatás;
- a beruházás megvalósításának folyamata, annak irányítása és lebonyolítása, a megvalósítás fő jellemzői;
- a Logisztikai Központ működésének kezdeti tapasztalatai.

Az összefoglaló jelentésnek nem célja, hogy a Logisztikai Központ beruházást, illetve annak folyamatát teljes körűen ismertesse; a beruházás és az annak nyomán megvalósult létesítmény leírása megtalálható a hivatkozott dokumentumokban. Emellett az Állami Számvevőszék készülő jelentése részletes ismertetést és – elsősorban a szabályszerűségi szempontokra kiterjedő – értékelést tartalmaz a beruházásról. *A jelen összefoglaló a beruházásnak azon jellemzőire és azok értékelésére, azokra a következtetésekre koncentrál, amelyek a Felügyelőbizottság ellenőrző tevékenysége szempontjából meghatározóknak, illetve különösen fontosaknak minősültek.*

Az Fb tagjai az üzembe helyezése előtt személyesen is megismerkedtek a Logisztikai Központ létesítménnyel.

I. A LOGISZTIKAI KÖZPONT BERUHÁZÁST ELHATÁROZÓ DÖNTÉS ELŐKÉSZÍTÉSE ÉS MEGHOZATALÁNAK KÖRÜLMÉNYEI, A PÁLYÁZTATÁS

A Felügyelőbizottság a korábbi dokumentumok, információk tanulmányozása alapján úgy határozott, hogy *a beruházás indokoltságát és hatékonyságát illetően tartalmi jellegű ellenőrzést nem végez, és szakértőkkel nem végeztet*, mert azzal az előző Fb már foglalkozott, és valószínűleg egy újabb vizsgálat sem találna olyan lényeges momentumokat, amelyek arányban állnának a vizsgálatra fordított idővel és költségekkel, és amelyek alapján kellően megalapozott új következtetéseket lehetne levonni a beruházás indokoltságáról. (A döntésekért felelős személyek döntő részének egyébként már nincs jogviszonya az MNB-vel.) Az indokoltsági vizsgálat ellen szólt az is, hogy a beruházás megvalósítása magas készenléti fokon tartott, átadása 2008 közepén volt esedékes.

Ahhoz, hogy az Fb megfelelő képet kapjon a beruházási döntésről és az előkészítésről, a felügyelőbizottsági dokumentumokon kívül áttekintette az e tárgyban az MNB igazgatósága és az egyéb döntéshozó fórumok részére és általuk készített fontosabb anyagokat (előterjesztéseket, jegyzőkönyveket, igazgatósági határozatokat, bizottsági döntéseket stb.) is.

A beruházást elhatározó döntés, a beruházás célja

Egy új (zöldmezős) emissziós logisztikai központ létrehozására először javaslat az MNB igazgatósága által 2001. szeptember 28-i ülésén tárgyalta – az eurobankjegy- és érmegyártással, valamint az emissziós logisztikai rendszerrel kapcsolatos MNB stratégiáról szóló – előterjesztésben jelent meg. A javaslatban „A”, illetve „B” változat szerepelt.

A „B” változat szerint az MNB teljes számítástechnikai részlege kitelepült volna a Logisztikai Központba. A megépülő, mintegy 300 fő befogadására alkalmas irodaházban a jegybank irányító funkcióihoz közvetlenül nem kapcsolódó részlegeket tervezték elhelyezni. Az MNB elnöke nem tartotta célszerűnek a „B” változat szerinti ún. irodaház központ létrehozását.

Az igazgatóság úgy határozott: „.... egyetért azzal, hogy az előterjesztés alapján az MNB megvizsgálja egy új emissziós központ – irodaház építése nélkül történő – kialakításának komplex feltételeit”. Felhatalmazta továbbá az MNB Tulajdonosi Bizottságának elnökét, hogy a bizottság szükség szerint külső szakértők bevonásával kidolgozza a beruházás részletes ütemtervét és pénzügyi feltételeit. Az MNB elnöke az igazgatósági ülésen kijelentette, hogy az emissziós központ kialakításának legalább a helykeresés szintjén haladéktalanul meg kell kezdődnie.

2002 elején megalakult a Logisztikai Központ Projekt (LKP) mint a beruházás költséggazdája és a megvalósításért felelős szervezeti egység (projektiroda). A felhasználói igények felmérését és elfogadását követően, a tervezési program alapján készült a *Beruházási Program*, amely tartalmazta a beruházással kapcsolatos elképzeléseket, a műszaki-pénzügyi paramétereket, a létszámtervet, valamint a megvalósítás időbeli ütemezését. *Erről ekkor döntés nem született*, csak egy évvel később.

2002. júliusban kiírták a tervezői pályázatot. A 2002. december 17-i igazgatósági ülésen megtárgyalták a Logisztikai Központ területi elhelyezéséről, valamint az ingatlanterület megvásárlására vonatkozó pénzügyi konstrukcióról szóló előterjesztést, és jóváhagyták a szerződéskötéshez irányadó pénzügyi feltételeket. 2003 elején meghírdették a bankbiztonsági pályázatot is.

Figyelemre méltó, hogy az MNB igazgatósága az LK megvalósítását elhatározó döntés meghozatala előtt már létrehozta a projektszervezetet, jóváhagyta a beruházás helyszínénél szolgáló telek adásvételének pénzügyi feltételeit, és meghírdette a tervezői, valamint a bankbiztonsági pályázatot. Utóbbiak lezárása a végleges igazgatósági döntés után történt meg.

*Az MNB igazgatósága a 2003. június 24-i ülésén úgy döntött, hogy: „.... a Logisztikai Központ megvalósítását szükségesnek tartja”. Az igazgatóság a beruházás megkezdését és – késedelmesen – a beruházási programot jóváhagyta. A létesítmény birtokbavételét 2006. június 30-ára tervezték, az előirányzott keretösszeget pedig – 1 milliárd forint tartalékkal – **12 541 millió forintban határozták meg**. (Később a végleges pénzügyi keretet 11,4 milliárd forintra módosították.)*

A gazdaságossági számítás és elemzés eredménye azt mutatta, hogy a zöldmezős létesítményre a meglévő helyszín bővítéséhez képest értelmezett megtakarítások alapján számított standard MNB megtérülési elvárás (6,5%) 25 éven túl teljesül. A beruházás fedezeti pontja a 26. évben van, és elkészülte után a 34. évben érhető el a kívánt megtérülés. A működési költségek várható alakulását az üzembe helyezés utáni három évben átlagosan évi kb. 1,3 milliárd Ft-ban, majd az azt követő hét évben évi 1,0-1,2 milliárd Ft-ban prognosztizálták. (A számításokat az MNB alapkamat becsült értékével a 2003. évre diszkontálták.)

A döntés alapját a jelenleg is komolyaknak és valósaknak minősíthető alábbi érvek képezték:

- Az MNB központjában lévő emissziós munkaterületek (zsilipek, pénztárak, értéktárak, feldolgozóhelyek) szétagoltsága megnehezíti a munkafolyamatok figyelemmel kísérését, szervezését és ellenőrzését, ezáltal biztonsági és működési kockázattal jár. Az USA nagykövetség közelsége, és a szűk utcák biztonsági kockázatot jelentenek. A megközelítés feltételei rosszak. A közműhálózat elavult állapota is veszélyforrás.

- A készpénztárolási és -forgalmazási rendszer korszerűsítése érdekében korábban megvalósított fejlesztések az alapvető problémákat nem oldották meg. A meglévő infrastruktúra átalakítása a fizikai korlátok miatt nem érné el a kívánt eredményt, költségkihatása jelentős lenne.
- A jegybanki készpénzforgalmazás, az emissziós munkafolyamatok korszerűbben, hatékonyabban és biztonságosabban végezhetőek egy új Logisztikai Központban. Ott az eurokészpénz-cserét is szervezettebben lehet lebonyolítani.
- A Logisztikai Központ kialakítása lehetőséget biztosít arra, hogy az MNB központi épületegyüttesében lévő készpénzkezelési infrastruktúra egy része ún. „backup”-ként funkcionáljon, továbbá arra, hogy az MNB az országos készpénzforgalmi tevékenységét a területi hálózat fenntartása nélkül végezze. (A „backup” elképzelés nem valósult meg, mert később úgy döntöttek, hogy az MNB központjában minden készpénz-logisztikai funkciót megszüntetnek.)

Az MNB a beruházás céljaul olyan modern, biztonságos készpénz-logisztikai központ megvalósítását jelölte meg, ahol eredményesen, költséghatékonyan, nagy biztonság mellett, korszerű körülmények között lebonyolítható a forgalmi bankjegyek és érmék tárolása, disztribúciója, az érmék verése, továbbá az euro bevezetése, valamint a forint kivonása. Cél volt továbbá a működési és biztonsági kockázatok csökkentése és a készpénz-logisztikai folyamat hatékonyságának növelése.

A beruházás vitatása

Az Fb elnöke 2003 januárjában tájékoztatást kért az MNB vezetésétől, hogy a nemzetközi tapasztalatok elemzését is figyelembe véve milyen egyéb megoldás jöhet szóba, ha esetleg a Logisztikai Központ beruházást nem valósítják meg. Az Fb a 2003. februári ülésén a beruházás helyzetének áttekintését követően hozott állásfoglalásában megkérdőjelezte az olyan – jelentős költséggel járó – beruházásra vonatkozó döntés megalapozottságát, amelyet alternatíva mérlegelése nélkül hoznak. Az Fb által megismert javaslat ugyanis kizárólag nagyberuházás megvalósítására irányult, és nem volt alternatív forgatókönyv a szükséges emissziós, számítástechnikai és logisztikai feladatok más – takarékosabb – módon történő megoldására. Erre az állásfoglalásra az MNB elnöke nem reagált, a korábban kért tájékoztatást illetően pedig kifogásolta, hogy abban az Fb olyan kérdésekre akar válaszokat kapni, amelyek – szerinte – nem tartoznak az Fb hatáskörébe.

A megvalósítást elhatározó igazgatósági ülésen a pénzügyminiszter képviselője szóvá tette, hogy a Logisztikai Központ építése, mint az egyetlen és gazdaságos megoldás lett bemutatva. Hiányolta a szóba jöhető egyéb alternatívák feltárását, elemzését. Az ülést követően a pénzügyminiszter – mint a tulajdonos magyar állam törvény szerinti képviselője – az MNB elnökének írt levelében közölte, hogy kidolgozott alternatív koncepció hiányában a Logisztikai Központ megépítésének tervét nem támogatja. A beruházás lehetséges alternatívájaként felvetette a következőket: az angliai decentralizált készpénzforgalmazási rendszer, amelyben a kereskedelmi bankoknak van jelentős szerepük; az MNB területi igazgatóságainak bevonása; az amerikai nagykövetséghez tartozó, MNB-vel szomszédos épület megvásárlása és a készpénzforgalmazás többletfeladatainak oda-telepítése.

Az MNB általános alelnöke az MNB elnökének nevében írt válaszában megismételte az igazgatósági döntés alapjául szolgáló érveket. A pénzügyminiszter viszontválaszában továbbra is fenntartotta korábbi véleményét.

A projektzáró dokumentum szerint a beruházás előkészítését végző szakemberek vizsgáltak alternatív megoldási lehetőségeket. E vizsgálatokat alátámasztó dokumentumokról az Fb-nek nincs tudomása. A beruházási döntést megalapozó igazgatósági előterjesztés megfelelően kidolgozott, alternatív, számításokkal alátámasztott releváns megoldást nem tartalmazott. A Logisztikai Központ beruházás megvalósításának alternatívájaként lényegében csak az MNB emissziós területe bővítésének, átalakításának elvi lehetőségét, körülményeit vizsgálták; ezt azonban a már részletezett okokra (indokokra) tekintettel elvetették. A régi helyen bővítéssel, átalakításokkal nem tartották lehetségesnek a korszerű emissziós tevékenység ellátásához szükséges infrastruktúra kialakítását. A projektzáró dokumentum szerint a pénzügyminiszter levelében szereplő új ajánlások elemeit is megvizsgálták, de a műszaki körülmények korlátaira hivatkozva azokat is elvetették. Az USA nagykövetséghez tartozó épület megvásárlását eleve irreálisnak minősítették.

Az elhatározott Logisztikai Központ létesítmény területi elhelyezésével kapcsolatban – különböző ajánlatok alapján – több változatot vizsgáltak. A döntés alapjául a telek mérete, ára, elhelyezkedése, megközelítésének lehetősége (közúton, vasúton – a

városból, vidékről és a repülőtérrel), továbbá – nagy súllyal – a biztonsági szempontok szolgáltak. *A terület kiválasztása megfelelően történt.*

Pályáztatás – szerződések

A projekt megvalósításának első szakaszában – 2004. április 30-ig – az MNB nem tartozott a közbeszerzési törvény (Kbt.) hatálya alá. Ebben az időszakban a vállalkozók kiválasztása az MNB pályáztatási szabályzata alapján történt, amely lényegében megfelelt a közbeszerzési törvény szerinti elvárásoknak.

A szerződéses rendszer kialakításakor az a koncepció érvényesült, miszerint a fővállalkozó felel a Logisztikai Központ teljes megvalósításáért, a speciális ismereteket igénylő beszállítók pedig kvázi alvállalkozóként kapcsolódnak a megvalósítási folyamatba. Az „alvállalkozók” közvetlenül az MNB-vel szerződnek, de a kivitelezéshez kapcsolódó munkájukat a fővállalkozó koordinálásával végzik. Ennek megfelelően az MNB külön-külön szerződéseket kötött a fővállalkozóval, a lebonyolítóval, valamint az értéktári, illetve a bankbiztonsági technológia beszállítóival. A vállalkozók összehangolt munkavégzését a köztük létrejött együttműködési szerződés szavatolta.

Ugyancsak külön szerződtek a bankjegyfeldolgozó rendszert, valamint technológiákat az egyéb banki rendszerekkel integráló szoftvert szállító cégekkel. Az ezzel kapcsolatos koordináció a projektiroda feladata volt.

Közbeszerzési, illetve belső pályáztatás eredményeként az MNB többek között az alábbi cégekkel kötött szerződést:

- Gerő-Szabó építésziroda – generáltervező (a szerződéskötés időpontja: 2003. szeptember 12.);
- Kreatív 2000. Kft. mérnöki iroda – lebonyolító, a kivitelezés minőségbiztosítása, koordinálása, műszaki ellenőrzése (a szerződéskötés időpontja: 2004. január 5.);
- Magyar Építő Zrt. – fővállalkozó (a szerződéskötés időpontja: 2005. május 6.);
- Robert Bosch Kereskedelmi Kft. – a bankbiztonsági technológia szállítója (a szerződéskötés időpontja: 2004. január 19.);
- PEC N.V. – az automata értéktári technológia szállítója (a szerződéskötés időpontja: 2005. július 11.);
- Giesecke & Devrient – a pénzfeldolgozó gépek beszerzése (a szerződéskötés időpontja: 2006. április 11.).

A felsorolt cégeken kívül a beruházás megvalósításában közreműködtek más vállalkozások, illetve készpénz-logisztikai, műszaki, jogi és egyéb speciális szakértelemmel rendelkező szaktanácsadók is.

A korábbi Felügyelőbizottság 2002 decemberétől kezdődően folyamatosan figyelemmel kísérte a Logisztikai Központ beruházás alakulását. Felügyelőbizottsági ülések keretében a beruházással kapcsolatban 14 alkalommal tárgyalták az MNB által készített tájékoztatókat, beszámolókat, illetve belső ellenőrzési jelentéseket, szakértői anyagokat, leveleket. Felkérésre a Belső ellenőrzési szervezet két alkalommal végzett vizsgálatot. Az auditorok a beruházással kapcsolatos pályáztatások (a telek, a generáltervező, a bankbiztonsági tervező, valamint a lebonyolító kiválasztásának) szabályszerűségét, valamint a fővállalkozó és az integrált emissziós rendszer beszerzésében közreműködő tanácsadó cég kiválasztását, és az automata értéktári technológia beszerzését ellenőrizték.

Az Fb két pályázati eljárással (lebonyolítói és bankbiztonsági) kapcsolatban külső szakértői vizsgálatot is elrendelt annak megállapítására, hogy a pályázati eredmények az MNB gazdasági érdekei szempontjából optimálisnak tekinthetőek-e. Az egyes pályázatok értékelésének áttekintésére az Fb – két tagjából álló – eseti bizottságot is létrehozott. Az Fb a vizsgálatokról készült jelentéseket megtárgyalta.

Az Fb a Logisztikai Központ beruházással kapcsolatos tapasztalatairól, megállapításairól rendszeresen beszámolt az Országgyűlés és a pénzügyminiszter részére készített éves jelentéseiben.

II. A LOGISZTIKAI KÖZPONT BERUHÁZÁS MEGVALÓSÍTÁSA

Az Fb a beruházás megvalósítását illetően szükségesnek tartotta, hogy képet kapjon annak teljes folyamatáról, irányításáról és lebonyolításáról, a költségek alakulásáról, a műszaki átadás-átvétel körülményeiről, az elkészült létesítmény fő jellemzőiről. Ennek érdekében felkérte a belső ellenőrzést, hogy tekintse át a Logisztikai Központ megvalósításának a szerződések megkötésétől az üzembe helyezésig tartó folyamatát, továbbá kiegészítő információkat kért az MNB vezetésétől.

A Belső ellenőrzési szervezet általi vizsgálat kiterjedt a Logisztikai Központ épületegyüttesének kivitelezésére, az emissziós, a bankbiztonsági, a számítástechnikai gépek és berendezések, valamint a technológiák beszerzésére, a projekt működésére, a tervezett és tényleges ráfordítások összevetésére, a pénzügyi elszámolások szabályszerűségére. A pénzügyi elszámolások tekintetében sor került a beruházás teljes bekerülési értéke mintegy 75%-ának ellenőrzésére. Vizsgálták a szerződésekben meghatározott teljesítések és azok igazolásainak, a számlázásoknak, valamint a kifizetéseknek az összhangját, a könyvelés szabályszerűségét, zártságát. Teljes körűen auditálták a fővállalkozó által végzett ingatlanberuházásokat, és a lebonyolítói szerződés alapján történt kifizetéseket. Az ellenőrzés az értéktári technológiához tartozó beszerzéseket 55%-ban, a bankbiztonsági technológiával kapcsolatosakat 40%-ban, míg az informatikaeszköz-beszerzéseket teljes mértékben lefedte. Az Fb a vizsgálatról készült jelentést, valamint az MNB vezetésétől kért és kapott pótlólagos információkat megtárgyalta, a jelentést jóváhagyólag tudomásul vette.

A Logisztikai Központ kivitelezése, főbb szerződésmódosítások

A létesítmény kivitelezése 2005-ben kezdődött, és a 2008. április 3-án kiadott használatbavételi engedély jogerőre emelkedésével, illetve a 2008. június 30-i birtokbavétellel – az eredeti határidőhöz képest 13 hónapos csúszással – fejeződött be. *A megvalósulás során az eredeti elképzelések változtak, de a beruházás alapvető célja mindvégig megmaradt.*

Az első jelentős változást az MNB korábbi igazgatósága 2007 februárjában a középtávú informatikai stratégia keretében hagyta jóvá. Az új koncepció egy *bővített, biztonságosabb működést eredményező számítástechnikai azonnali tartalékközpont megvalósítását* igényelte. A felmerült változtatásokat és a projekt költségeinek módosítását az új igazgatóság is tudomásul vette. (A szerződést 2007. október 12-én 324,9 millió forint + áfa összegben kötötték meg.) További változást jelentett az, hogy 2007 szeptemberében az MNB elnöke elfogadta a Logisztikai Központban lévő *készpénztárolási kapacitások bővítésére* – ezáltal az MNB központban lévő értéktári területek teljes felszabadítására – vonatkozó elképzelést. Ez eltért a korábbi tervtől, miszerint az MNB főépületében a Logisztikai Központ elkészülte után részben maradt volna készpénztárolási tevékenység. A változtatások jelentős mértékben érintették a Logisztikai Központ beruházás építési munkáit, valamint az értéktári és bankbiztonsági technológiát.

Az eredeti tervdokumentációt és a fővállalkozóval 2005. május 6-án kötött 4777,6 millió forint+áfa összegű szerződést három alkalommal módosították. A szerződés végösszege 5153 millió forintra (+áfa) módosult, a véghatáridő 2008. június 30-a lett. Módosult az automata értéktári technológiára vonatkozó szerződés is, mert az értéktár kivitelezése során fellépett vizesedés megszüntetése érdekében elvégzett speciális szigetelési munkák eredményeként csökkent az értéktár mérete.

A belső ellenőrzés megállapítása szerint a kivitelezés során történt módosítások részben illeszkedtek az alaptervhez (pl.: modernebb technológia beszerzése), míg más esetekben (pl.: IT-tartalékközpont kialakítása) funkcionálisan eltértek az eredeti elképzeléstől, növelve ezzel a projekt költségeit és a megvalósítás időtartamát. A változtatási igényekből adódó terv- és szerződésmódosítások a felső vezetés döntésein alapultak. A vizsgált esetekben a döntéshozók megfelelő információk birtokában hozták meg döntéseiket, azok nyomon követése biztosított volt. A változásokhoz kapcsolódó döntések, a kötelezettségvállalások megfeleltek a banki belső rendnek. A fővállalkozói szerződés módosításait az arra jogosultak hagyták jóvá.

A belső ellenőrzés által vizsgált összesen mintegy 700 millió forint összeget kitevő szerződésmódosítások a szerződési feltételek szerint, megfelelő előterjesztések alapján, a módosítandó határidő előtt történtek.

A beruházás fő célját szolgáló, az alapprojekten kívüli, kiegészítő beruházások

Az MNB a korszerű készpénzlogisztika megteremtése érdekében a 2006-2008. években a Logisztikai Központ projekten kívül mintegy 1,1 milliárd forint összegű további fejlesztést hajtott végre. Ennek túlnyomó részét az új bankjegyfeldolgozó gépek beszerzése tette ki, a többi a projekthez kapcsolódó folyamatok fejlesztését szolgálta. A projekten kívüli, kiegészítő beruházásokról a felső vezetés szabályszerűen hozott döntéseket, amelyek nyomon követését a kialakított információs csatornák biztosították. A beruházás elkülönült megvalósítása pénzügyi hátránnyal nem járt.

A beruházás tényleges költsége

A 2005-ben meghatározott 11,4 milliárd forint (bruttó) költségkeretet az alapprojekten belüli többletköltségek miatt nem kellett változtatni. A koncepcióváltozás, és az új igények jelentős kiadásnövekedéssel jártak, amelyet azonban a 400 millió forint tartalék és a tervezettnél kedvezőbben alakuló beszállítói árak kompenzálni tudtak. Összességében az alapberuházás a 11,4 milliárd forint összegű költségkereten belül valósult meg.

A beruházás megvalósítása több éven keresztül tartott. Időközben az eredeti projektben tervezetthez képest (az abban megjelölt célok érdekében) egyes esetekben korszerűbb technológiai eljárások alkalmazása vált indokolttá, továbbá mód nyílt a terület jobb kihasználása révén további funkciók betelepítésére. Az ezeket szolgáló döntések utólag is igazolhatók, még ha emiatt újabb költségek merültek is fel.

A Felügyelőbizottság nem kívánt állást foglalni sem abban a kérdésben, hogy a Logisztikai Központ eredeti projektjének készítése és elfogadása idején lett volna-e lehetőség a beruházás meghatározott céljait szolgáló, illetve azokhoz illeszkedő, később külön projektek keretében jóváhagyott beruházások, vagy azok egy része célszerűségének előrelátására és megtervezésére, sem pedig abban a kérdésben, hogy később e beruházásokat nem lett volna-e indokolt és helyénvaló a Logisztikai Központ projekt részeként – más kiegészítő módosításokhoz hasonlóan – annak módosítása formájában jóváhagyni. Az Fb ugyanakkor nem vitatja a kiegészítő beruházások szükségességét és hatékony voltát, illetve azt, hogy ezeket a Logisztikai Központban, mégpedig a létesítmény kivitelezése keretében volt helyes megvalósítani.

A kiegészítő beruházások a Logisztikai Központ létesítésének folyamatában, annak szerves részeként realizálódtak, azokat együtt aktiválták, nélkülük a Logisztikai Központ nem felelne meg az eredeti célnak és nem lenne működőképes; így módon ezek a létrejött komplexum alkotó elemeit képezik. Ebből kiindulva tényként állapítható meg, hogy a Logisztikai Központ a fő projekt (Logisztikai Központ projekt) mellett több más, tartalmában indokolt kiegészítő projekt (beszerzések) révén is, az az több külön kezelt, de szervesen összefüggő, ténylegesen egy egységet szolgáló beruházással valósult meg.

A beruházások teljes (együttes) költsége így az alábbiak szerint alakult: a) az alapberuházás az eredeti, többször módosított Logisztikai Központ projekt szerint (megtakarításokkal és tartalékkal fedezett többletköltségek mellett) a jóváhagyott összegben belül: 11 067 millió Ft; b) kiegészítő beruházások: a bankjegyfeldolgozás berendezéseire vonatkozó döntés szerint, az eredeti beruházás céljait szolgálva, de korszerűsített módon megvalósítva: 909 millió forint, valamint az eredeti beruházás céljaihoz illeszkedően, a projekthez kapcsolódóan, a folyamatok fejlesztéséből következően, külön döntések szerint: 184 millió forint.

A Logisztikai Központ létesítését és korszerű működését szolgáló alap és kiegészítő beruházások teljes (együttes) költsége összesen 12 160 millió forint. A teljes (együttes) beruházási költségnek az eredetileg tervezetthez képesti eltérését az Fb nem többletköltségnek, hanem az indokolt többletképességek és többletfeladatok költségének tekinti.

A költségek megítélését árnyalja továbbá, hogy először: a Logisztikai Központ beruházásainak 12,2 milliárd forintot kitevő költségéből legalább 900 millió forint beruházásra az új épület létesítése nélkül is sor került volna; másodszer: a beruházások megvalósítása során kb. 2,1-2,2 milliárd forint értékű ingatlan szabadult fel (amiből közel 1,7 milliárd forint könyv szerinti értéket a magyar állam részére az MNB átadott, illetve át fog adni), ez a beruházások költségének részbeni ellentételezését képezi.

A megvalósítás vezetői kontrollja, a projektszervezet

A Logisztikai Központ beruházás jellegében nem illeszkedett az MNB alapvető tevékenységének keretébe. Ezért a korábbi projektgyakorlattól és az akkori szabályoktól eltérő *projektszervezet* alakítottak ki. A beruházás előkészítésének időszakában a *szervezet többször módosult*, végső formája a megvalósítási szakaszra alakult ki.

A Logisztikai Központ beruházás megvalósításával kapcsolatos alapvető döntéseket az igazgatóság (7 határozat), majd annak megszűnését követően az MNB elnöke mint a Vezetői Bizottság (VB) elnöke (2 határozat) hozta. A Logisztikai Központ beruházás megvalósulását a *felső vezetés* (igazgatóság, VB) az előterjesztések, tájékoztatók alapján *folyamatosan figyelemmel kísérté*, nyomon követte, rendszeresen (összesen 26 alkalommal) tárgyalta. A *projekt operatív irányítását*, illetve a felső vezetés által hozott *határozatok végrehajtásának felügyeletét az erre felhatalmazott bizottságok látták el*. (Előbb a Kiemelt Beruházási Bizottság [KBB], amelynek elnöke az illetékes alelnök volt; 2007 közepétől a Beruházási és Költséggazdálkodási Bizottság [BKB], amelynek elnöke az ügyvezető igazgató volt.) A beruházásra vonatkozóan a bizottságok összesen 128 határozatot fogadtak el. A bizottságokon kívül a felső vezetés is rendszeresen kapott beszámolót a beruházás költségeinek alakulásáról. A befejezés koordinálására és a műszaki átadással és birtokbavétellel kapcsolatos feladatok lebontására a Logisztikai Központ Koordinációs Értekezlet (LKKÉ) keretén belül került sor, az ügyvezető igazgató irányítása mellett. Az LKKÉ 2008. február és november között 27 alkalommal ülésezett.

A *belső ellenőrzés értékelése szerint a beruházással kapcsolatos döntések összhangban voltak a bank mindenkorai döntési szabályaival*. A projekt többszöri átalakítása a döntési mechanizmust nem befolyásolta, a döntési és a felelősségi hatáskörök mindvégig körülhatároltak voltak. A menedzsment tájékoztatása jól működött, a döntéshozók megfelelő információval rendelkeztek, a projektet a felső vezetés mindvégig kontrollálta. A beruházás megvalósításának időszakában a projektműködés és az ahhoz kapcsolódó dokumentáció áttekinthető volt.

A Logisztikai Központ *projektiroda* munkatársai segítették a banki felhasználók és a beruházás külső szereplőinek kapcsolat-tartását, koordinálták a megvalósítás folyamatát, továbbá ellátták a költséggazdálkodási feladatokat. A költséggazdálkodási felelősséget a felhasználói igények véglegesítése, szakértői véleményezése, a vonatkozó szerződések megkötése és az abban foglaltak betartatásának figyelemmel kísérése, a projekt költségeivel való gazdálkodás, valamint az MNB fizetési kötelezettségeinek teljesítése jelentette. A kis létszámú (3-4 fős), esetenként szakértői munkát igénybe vevő szervezet szakszerű, gondos munkát végzett, a költség- és vezetési hatékonyság tekintetében jól működött, jelentős mértékben hozzájárult a beruházás megvalósulásához.

Pénzügyi elszámolások, könyvelés

A belső ellenőrzés által vizsgált számlák a szerződéseknek megfelelnek, a teljesítésigazolások áttekinthetőek, dokumentáltak. A számlák kiállítása, a teljesítésigazolások és az utalványozások időbelisége is összhangban van. A kifizetések időben és számszakilag rendben megtörténtek. A belső ellenőrzés a beruházással kapcsolatos kontrollingtevékenységet, valamint a keretszámok és a beruházási költségek analitikus és főkönyvi rögzítését, továbbá a menedzsment informálását – a vizsgált minta alapján – tartalmilag és számszakilag megfelelőnek ítélte. Az ellenőrzés csak néhány kisebb, nem lényeges, kárt nem okozó számlakitöltési és könyvelési hibát észlelt.

A beruházás műszaki átadása és birtokbavétele, a tárgyi eszközök aktiválása

A műszaki átadás-átvétel feladatait és felelősségi körét a fővállalkozói és lebonyolítói szerződések tartalmazzák. Ezek alapján a *vállalkozók a sikeres próbaüzem után készre jelentették az általuk elvégzett munkát*, amelyet hatósági és minősített *dokumentumokkal* (tervezői, kivitelezői, lebonyolítói, szakhatósági nyilatkozatokkal) *alátámasztottak*. Ezeket a lebonyolító ellenőrizte, és a műszaki átadás-átvétel eredményét jegyzőkönyvben rögzítette. Nyilatkozatban *igazolta a beruházás tervek és szerződések szerinti megvalósulását*, és javaslatot tett az eljárás elfogadására. Mindezt a *projektiroda, majd az illetékes bizottság vezetője ellenőrizte és elismerte*. **2008. június 30-án** a helyiségjegyzékek és a leltárak alapján rendben **megtörtént a Logisztikai Központ létesítmény birtokbavétele. Ezzel a beruházás kivitelezési szakasza lezárult.**

A *Belső ellenőrzési szervezet megbizonyosodott az átadás-átvétel megfelelő dokumentáltságáról, a nyilatkozatok és jegyzőkönyvek fellelhetőségéről*. Megállapította, hogy azok alátámasztják az **MNB elnökének** a 2009. február 10-i vezetői bizottsági ülésen a Projektzáró Dokumentum elfogadásáról hozott következő **határozatát: „...a beruházás a kitűzött banki céloknak**

és felhasználói követelményeknek – beleértve a közbeni jóváhagyott műszaki és pénzügyi módosulásokat – és a megvalósulási dokumentációval alátámasztott állapotnak megfelelően valósult meg". A Projektzáró Dokumentum alapján a minőségi követelmények is a szerződésekben foglaltak szerint teljesültek.

A fővállalkozó kivitelező a létesítményre 2012. december 15-ig tartó teljes körű garanciát/szavatosságot vállalt. A bankbiztonsági és készpénz-feldolgozási technológiákra 18 havi jótállási kötelezettség van érvényben.

A Logisztikai Központ birtokbavételének napjával a beruházás tárgyeszköz-állományának aktiválása megtörtént.

A műszaki átadás-átvétellel és a birtokbavétellel kapcsolatosan a Felügyelőbizottság számos kérdést fogalmazott meg, amelyekre az MNB részletes válaszokat adott. Az Fb a belső ellenőrzési jelentéssel együtt ezeket is megtárgyalta.

A megvalósult létesítmény fő jellemzői

Az MNB Logisztikai Központja Budapest délkeleti szélén lévő mintegy 57 ezer m² területű ingatlanon létesült. (A jelenleg nem használt terület 17,7 ezer m².) A rendelkezésre álló helyiségek összterülete 13,2 ezer m². A Logisztikai Központ az alábbi részekre tagolódik:

- Készpénzfeldolgozás és tárolás
- Pénzverde (Magyar Pénzverő Zrt.)
- Számítástechnikai (informatikai) központ
- Bankbiztonsági szolgáltatások
- Létesítményüzemeltetés
- Életvédelmi létesítmény

A Logisztikai Központban dolgozó MNB-munkatársak száma a 2009. január 26-i állapot szerint 113 fő.

A létesítmény jól járható közlekedési útvonalakon több irányból is megközelíthető. Az M0-s autópálya, a Ferihegyi repülőtér közelsége miatt közúton és légi úton, valamint – a szomszédos BILK által működtetett terminál révén – vasúton is elérhető.

A Logisztikai Központban lévő készpénzlogisztikai területek a legkorszerűbb standard megoldások alkalmazásával lettek kialakítva. A korszerű bankjegyfeldolgozó gépek hosszú távon biztosítják a forint, majd később az euro bankjegyek kezelését, azaz minőségvizsgálatát, csomagolását és a selejt bankjegyek megsemmisítését. Az automata értéktár három tornyában tárolt konténereket felrakógépek mozgatják, a szállítást önjáró targoncák végzik; a gépek számítástechnikai vezérléssel kapják a parancsokat.

A létesítményben egy nagy biztonságú háttérkapacitást biztosító informatikai tartalékközpont is van, amelyet mind az MNB központjából, mind a Logisztikai Központból lehet üzemeltetni.

A Logisztikai Központ épületének külső falai, valamint az épületen belül található „zárt zónák” megfelelően biztonságosak. A létesítmény védelmét mechanikai eszközök és elektronikus rendszerek (kamerák, riasztók stb.), valamint a fegyveres biztonsági őrseg szolgálják. A Logisztikai Központ munkatársai és a pénzszállító cégek alkalmazottai egymástól elkülönítve végzik tevékenységüket. A terület és a közlekedési útvonalak lezárása gyorsan megvalósítható. A szomszédos BILK Logisztikai Központ gépjármű be- és kihajtási útvonalai is jól ellenőrzöttek. Az épületekben korszerű, intelligens tűzjelző hálózat létesült.

A Logisztikai Központ üzembe helyezésével:

- Az MNB bankjegy- és érmekibocsátási alaptevékenységének (készpénzforgalmazási, -feldolgozási, -szakértői, valamint értéktári feladatok) az új Logisztikai Központba telepítésével az MNB központi épületében *számos helyiség felszabadult*;
- *Megszűnt a számítástechnikai háttértár bérlete*, mert az Azonnali Tartalék Központ berendezései átkerültek a Logisztikai Központba;
- Üzletmenet-folytonossági szempontból *csökkent a működési kockázat* azzal, hogy a Logisztikai Központban a kritikus tevékenységek végzésére szolgáló munkahelyeket, munkaadásokat is kialakítottak;
- Az MNB leányvállalatának, a Magyar Pénzverő Zrt.-nek *a korábbi telephelye feleslegessé vált*, mivel a Logisztikai Központ területén a számára szakszerűen kialakított – az euroérmék verésére is alkalmas – bérleményben működik.

Az MNB az új Logisztikai Központ beruházással európai viszonylatban is kiemelkedő színvonalú létesítményt hozott létre, amely a jegybankok körében elismerést váltott ki. Az MNB várakozása szerint ezzel a beruházással hosszú távon is képes lesz hatékonyan, költségtakarékosan és biztonságosan megvalósítani az ország készpénzellátását.

III. A LOGISZTIKAI KÖZPONT MŰKÖDÉSÉNEK KEZDETI TAPASZTALATAI

A Logisztikai Központ üzemszerű működésének kezdeti tapasztalatai – az MNB vezetése által az Fb részére készített, az Fb által megtárgyalt és tudomásul vett tájékoztató alapján – az alábbiak szerint foglalhatók össze.

Az MNB 2008. július 1-jétől kezdte meg az új létesítmény üzemeltetését. A Logisztikai Központba települt szervezeti egység, részlegek, valamint a létesítmény összes helyiségterületének közel egyharmadát bérlő Magyar Pénzverő Zrt. kiköltözése 2008. november végére fejeződött be. A Logisztikai Központba került munkavállalók döntő többsége számára jelentősen megváltozott a munkába járás útvonala és időtartama. Az MNB az érintett munkatársainak a megváltozott körülményekhez való alkalmazkodását kommunikációs és kompenzációs eszközökkel támogatta. Ezek eredményeként – az automatizálás okozta létszámcsökkenésen túl – minimális volt a fluktuáció.

A készpénzlogisztikai tevékenység teljes egészében a Logisztikai Központban folyik; szakmai irányítása helyben történik. (A terület vezetője egyben – az MNB tulajdonosi képviselőjeként – a Magyar Pénzverő Zrt. tulajdonosi irányítását is ellátja.) A bankbiztonsági, a működési és az informatikai szolgáltatásokat továbbra is az MNB központjában lévő szervezeti egységek állományába tartozó munkatársak végzik; ezek tevékenységét döntően az MNB központjából irányítják. A készpénzlogisztikai, valamint a pénzverő és a „kiszolgáló” részlegek tevékenységét a rendszeres helyi egyeztetések során hangolják össze. A működés eddigi tapasztalatai azt mutatják, hogy *ez az irányítási modell takarékos és biztosítja a bank szakmai egységességét.*

Az MNB jelenleg a **Logisztikai Központ működési költségeit** éves szinten valamivel több, mint 1,1 milliárd forintba becsüli (ebből közel 700 millió forint az amortizáció); ez valamivel kevesebb a döntés során előre becsülnél. Az új létesítmény üzembe helyezésével üzemeltetési és személyi jellegű költségmegtakarítások történnek, valamint bérleti díjak maradnak el. Ezek levonásával az MNB éves működési költségeiben kb. 410 millió forint növekedés mutatkozik. A Magyar Pénzverő Zrt. által fizetett bérleti díj és a készpénzlogisztika automatizálásából eredő létszámcsökkenés hatásának figyelembevétele után *a Logisztikai Központ üzemeltetése miatti tényleges többletköltség éves szinten kb. 220 millió forintot tesz ki; ez az MNB működési költségeinek 1,5%-a.*

A **készpénzlogisztikai** tapasztalatok alapján a készpénzellátáshoz rendelkezésre álló infrastruktúra, a bankjegyfeldolgozási és értéktári technológia alapvetően megfelel a szakmai követelményeknek. A bankjegyfeldolgozó rendszer teljesítménye a korábbi gépparkénál 30%-kal nagyobb. Az új helyen lehetőség nyílt a szolgáltatási színvonal emelésére, többek között a nyitvatartási idő – a pénzügyi szféra által igényelt – meghosszabbításával. Az MNB területi hálózatának racionalizálásával, a hálózati egységek bezárásával szervezetileg is egyszerűsödött, átláthatóbbá vált a készpénzlogisztika, ami a költséghatékonyság javulásán kívül a működési és biztonsági kockázatok csökkenését is jelentette.

A Logisztikai Központ területén a **Magyar Pénzverő Zrt.** korszerű működését biztosító telephely a szakmai szempontokat figyelembe vevő tervek alapján valósult meg. Az összesen 13,2 ezer m² helyiségterületből a Magyar Pénzverő Zrt. az MNB-től 5,4 ezer m² területet bérel. A bérleti díj a területhasználat mellett az ingatlannal kapcsolatos szolgáltatások ellenértékét is tartalmazza. A közüzemi költségeket külön megtérítik. A társaság munkatársainak összlétszáma 43 fő. A Pénzverő számára a próbagyártás igazolta mind a tervezés, mind pedig a kivitelezés megfelelőségét.

Bankbiztonsági szempontból megszűntek a pénzszállításokat a korábbi helyszínen veszélyeztető kockázati tényezők (a nagy belvárosi forgalom, a szűk utcák, a parkolási nehézségek, a támadások lehetséges helyszíneinek és a menekülési útvonalaknak a számossága stb.). A kivitelezés során optimálisan érvényesültek a tervezéskor nagy súlyt kapott biztonsági követelmények. A videomegfigyelő-, valamint a beléptető és a tűzjelző rendszer működésében mutatkozó zavarokat megszüntették. A csapadékvíz rendkívüli időjárás esetén történő elvezetése még megoldandó. Összességében az eddigi tapasztalatok alátámasztják, hogy az új helyszínen a bankbiztonsági körülmények jelentősen javultak.

A Logisztikai Központ működésének **informatikai támogatása** megfelelő. Az MNB központjában elérhető informatikai szolgáltatások az új létesítményben is hozzáférhetőek. Az összeköttetések folyamatosak, az informatikai architektúra problémamentesen és megbízhatóan működik. A Logisztikai Központba telepített azonnali tartalék számítógéppont katasztrófa esetén képes biztosítani a kritikus rendszerek felélesztését és további működtethetőségét. Ehhez a kliens oldali számítógépek is rendelkezésre állnak.

Az épületegyüttes **üzemelési szempontból** jól vizsgázott. A technológiai rendszerek (készpénzlogisztikai, forgalmiérme-előállítás, bankbiztonsági, illetve informatikai) működtetéséhez szükséges háttérellátás (áram, klíma stb.) – a kiesésmentes elektromos ellátáshoz megfelelő kapacitással rendelkező aggregátorokkal – folyamatosan biztosított. A létesítmény üzemszerű működését akadályozó, a kritikus rendszerekben fennakadást okozó meghibásodás nem történt. Az észlelt kisebb jelentőségű meghibásodásokat a szállító és a helyi karbantartó az elvárt határidőn belül garanciálisan kijavította. Az MNB 2009 márciusától a Logisztikai Központ teljes körű üzemeltetési és karbantartási feladatainak ellátására közbeszerzési pályázaton kiválasztott céget bízott meg.

Összefoglalva:

Az üzemeltetés első hónapjaiban nem merült fel olyan probléma, amely a beruházás tervezése vagy megvalósítása során elkövetett komoly hibára vagy hiányosságra utalna. A létesítmény az elvárásoknak megfelelően működik, üzembiztonsága megfelelő.

* * *

Az ellenőrző vizsgálat lezárása

Az MNB elnöke az Fb 2009. februári ülésén megerősítette, hogy az MNB vezetése a Logisztikai Központ beruházás birtokbavételekor, a beruházás zárodokumentumának elfogadása alkalmából, továbbá az üzemelés kezdeti tapasztalatai alapján – a racionálisan lehetséges módon és mértékben, a garanciális és szavatossági jogok érvényesítése lehetőségének értelemszerű fenntartása mellett – meggyőződött arról, hogy a beruházás az érvényes tervdokumentáció szerint valósult meg, a létesítmény és berendezései alkalmasak a kitűzött feladatok megvalósítására.

A lehetőségeknek megfelelően körültekintően elvégzett ellenőrző vizsgálat során a Felügyelőbizottságnak nem jutott a tudomására semmi olyan tény, illetve információ, amely az MNB vezetésének ezen nyilatkozatában foglaltakat vitássá vagy vitathatóvá tenné. A vizsgálat során megismert tények, illetve információk az MNB vezetésének nyilatkozatát alátámasztják.

Az Fb végkövetkeztetése

A Felügyelőbizottság a rendelkezésére álló információk és tanúsítványok alapján összefoglaló jelleggel megállapítja, hogy a vitatott körülmények között elhatározott Logisztikai Központ beruházás (ideértve a projekt kiegészítéseit) alapvetően rendezetten, szervezetten, jól irányítottan és a kitűzött céloknak megfelelően, azaz összességében eredményesen valósult meg. A beruházás költségei az előirányzott kereteken belül maradtak, azok túllépésére nem került sor. A létesítmény és annak berendezései kielégítik a korszerűség, a hatékonyság és a biztonság követelményeit. Az eredetileg tervezett és egyes további funkciók jól elláthatók. A központ alkalmas nemcsak a jelenlegi, hanem az euro bevezetése utáni feladatok nemzetközi szinten megfelelő megvalósítására is.

A belső ellenőrzési szervezet vizsgálatainak témái és az Fb hatáskörébe tartozó lényegesebb megállapításainak, ajánlásainak összefoglalása

I. A BESZÁMOLÁSI IDŐSZAKBAN VÉGZETT, AZ FB HATÁSKÖRÉBE TARTOZÓ BELSŐ ELLENŐRZÉSI VIZSGÁLATOK TÉMÁI

1. MNB adóelszámolása (11/2008.)
2. Beszerzési workflow informatikai vizsgálata (14/2008.)
3. Pénz- és elszámolásforgalmi rendszerek felvigyázása, ideértve a helyszíni és helyszínen kívüli ellenőrzéseket tárgyban készített 22/2007. számú jelentés utóvizsgálata (19/2008.)
4. A Szállító és költségkönyvelés tárgyában készített 35/2007. számú vizsgálati jelentés utóvizsgálata (20/2008.)
5. Forint- és devizaszámla-vezetés, kondíciók meghatározása (21/2008.)
6. Pénzforgalom lebonyolítása (VIBER, GIRO, bankkártya, STEP2 kiegyenlítés) (22/2008.)
7. A távmunka informatikai kapcsolata című vizsgálat utóvizsgálata (23/2008.)
8. Az EBEAD rendszer informatikai vizsgálata (24/2008.)
9. Az MNB számviteli politikájának kialakítása, ideértve a főkönyvi és analitikus számlarend kialakítását, karbantartását tárgyban készített 31/2007. számú jelentés utóvizsgálata (28/2008.)
10. Az informatikai változáskezelés tárgyában készített 6/2006. jelentés utóvizsgálata (30/2008.)
11. A Sportkör 2005. évi gazdálkodása tárgyában készített 56/2006. számú vizsgálati jelentés utóvizsgálata (32/2008.)
12. Támogatási rendszer (szponzorálás, adományozás, alapítványi kapcsolatok) tárgyban készített 1/2007. sz. jelentés utóvizsgálata (33/2008.)
13. Az Inforex tárgyában készített 50/2006. számú jelentés utóvizsgálata (34/2008.)
14. Az MNB 2007. évi fejlesztési és általános működési költségtervének, illetve pénzügyi tervének összeállítása, tervezési rendszere tárgyban készített 17/2007. sz. jelentés utóvizsgálata (35/2008.)
15. A Unix operációs rendszerek tárgyában készített 13/2006. jelentés utóvizsgálata (37/2008.)
16. A Step2 rendszer tárgyában készített 16/2006. jelentés utóvizsgálata (38/2008.)
17. A biztonsági mentések másodpéldányainak kezelése tárgyában készített 22/2006. jelentés utóvizsgálata (39/2008.)
18. MNB napi devizapozíciójának meghatározása (operatív napi jelentés) tárgyban készített 7/2008. számú jelentés utóvizsgálata (40/2008.)
19. A közös használatú azonosítók kezelése tárgyában készített 34/2006. sz. jelentés utóvizsgálata (41/2008.)
20. A Logisztikai Központ beruházás megvalósítása (42/2008.)
21. A bérelszámolás folyamata (43/2008.)
22. Tűzfal infrastruktúra általános informatikai vizsgálata (44/2008.)
23. Az Integrált Emissziós Rendszer informatikai vizsgálata (47/2008.)
24. Az SAP Bázis modul tárgyában készített 6/2008. jelentés utóvizsgálata (48/2008.)
25. A Magyar Pénzverő Zrt. telephelyén tárolt nemesfémek mennyiségének ellenőrzéséről (49/2008.)
26. Azonnali tartalékközpont (50/2008.)
27. A védelmi célú készpénzkészlet 2008. évi leltározásának ellenőrzése (51/2008.)
28. Biztonsági mentések rendszere (3/2009.)
29. Tárgyieszköz- és készletgazdálkodás (6/2009.)
30. Monetáris Politikai Eszköztár (MPE) informatikai vizsgálata (7/2009.)
31. Informatikai beszerzések (10/2009.)
32. Beszerzési tevékenység tárgyában készített 5/2008. számú jelentés utóvizsgálata (14/2009.)

33. Beruházási projektek lebonyolítása tárgyban készített 36/2007. számú jelentés utóvizsgálata (15/2009.)
34. A Beszerzési workflow tárgyában készített 14/2008. számú jelentés utóvizsgálata (16/2009.)
35. A Magyar Pénzverő Zrt. telephelyén tárolt nemesfémek mennyiségének ellenőrzéséről (19/2009.)

II. A BELSŐ ELLENŐRZÉSI SZERVEZET – AZ FB HATÁSKÖRÉBE TARTOZÓ TÉMÁKRA VONATKOZÓ – 2008. ÉVI VIZSGÁLATAI SORÁN TETT (A BESZÁMOLÓBAN NEM SZEREPLŐ) FONTOSABB MEGÁLLAPÍTÁSAINAK, AJÁNLÁSAINAK ÖSSZEFOGLALÁSA

A **beruházási és a belső gazdálkodási tevékenység** ellenőrzése során négy közepes és két alacsony kockázatú megállapítást, valamint három ajánlást tettek a kontrollok javítása érdekében. A **beszerzéseket** bonyolító Központi beszerzésen dolgozók munkaköri leírásai esetenként nem voltak összhangban a ténylegesen végzett tevékenységgel. A közbeszerzési eljárásoknál az összeférhetetlenségi nyilatkozatok kitöltése több esetben tartalmilag hiányos volt. A döntéshozóként részt vevő munkavállalók egyáltalán nem nyilatkoztak az összeférhetetlenségről. Kulcsemerkockázatot és kontrollhiányosságot tapasztaltak a közbeszerzések összeszámlási (az azonos, hasonló rendeltetésű tárgyak beszerzésének egy eljárás keretében való lebonyolítása) folyamatában. Az ajánlások a beszerzési rendszer és gyakorlat szabályozási környezetének, a menedzsmentkontroll szerepének és a folyamatok hatékonyságának erősítését célozták. A szorosan vett működési költségeken (pl. személy és bérjellegű költségek, értékcsökkenési leírás, rezsiköltségek stb.) kívüli költségek tekintetében a kontroll erősítése céljából javasolták, hogy a Központi beszerzés időszakonként készítsen jelentést a nem tervezett, valamint a tervezett, de elmaradt beszerzésekről. Javasolták továbbá azt is, hogy a Központi beszerzés a költséggazdálkálással együttműködve – a tapasztalatok hasznosítása érdekében – dolgozza ki az egyes beszerzésekhez kapcsolódó szállítók minősítési rendszerét.

A **tanácsadás jellegű szolgáltatások** ellenőrzése során megfelelőnek találták az igénybe vett, egyedi projektekhez nem kapcsolható tanácsadás jellegű szolgáltatások indokoltságát, kontrolláltságát, dokumentáltságát, valamint külső és belső előírásokkal való összhangját.

Rendben lévőknek értékelték a MNB-t terhelő **adók és járulékok** dokumentáltságát, teljes körűségét, továbbá a bevételek benyújtásának és az elszámolások pénzügyi teljesítésének időbeliségét. (A bér jellegű jövedelmekhez kapcsolódó adók és járulékok helyességének ellenőrzése nem képezte a vizsgálat tárgyát.)

A Felügyelőbizottság által elrendelt **bérelszámolási folyamat** vizsgálatának folyamattesztjei alapján egy magas, két közepes és három alacsony kockázatú megállapítást tettek, valamint két ajánlást fogalmaztak meg. A felmentési időre járó bér, a végkielégítés, valamint a betegszabadság számításának alapját képező napi átlagkereset összegét az EEF által alkalmazott SAP HR hibásan számította. Egy esetben az ún. szabadságmegváltás hibás kiszámítását és egy másik esetben a „négy szem” elv alkalmazásának hiányát állapították meg. Szükségesnek tartották továbbá az átlagos költségtérítésre vonatkozó szabályok és eljárások integritásának erősítését, valamint a munkaköri leírások aktualizálását. Ajánlasként fogalmazták meg a bérszámfejtés hibáinak és a kollektív szerződés változásainak dokumentált módon történő nyomon követését.

Az **informatikai vizsgálatok** keretében elvégezték a KBER Belső ellenőrzési bizottsága által kezdeményezett IT-rendszerek karbantartása és üzemeltetése vizsgálatot, amely a KBER rendszereivel kapcsolatos incidens- és problémakezelésre koncentrált. Az eljárásokat alapvetően megfelelőnek találták. Egy közepes kockázatú megállapítás a szolgáltatás-szint-szerződések kialakítására vonatkozott.

A Beszerzési workflow informatikai vizsgálata során a kiszolgáló infrastruktúrát érintően az operációs rendszer, biztonsági frissítéseket is tartalmazó, hibajavító csomagjának telepítését hiányolták.

A statisztikai adatgyűjtések interneten keresztüli adatbefogadásának vizsgálata során több megállapítást és ajánlást tettek. Egy magas kockázatú megállapítás a külső adatszolgáltató ügyfeleket kiszolgáló szerverekre vonatkozott, amelyekről néhány esetben hiányoztak az operációs rendszer hibajavító csomagjai és biztonsági frissítései. Ezzel kapcsolatban megállapították azt, hogy az adminisztrátorok nem rendelkeztek egyedi, nevesített felhasználói fiókkal, így nem volt biztosított a tevékenységük utólagos ellenőrizhetősége. A rendszeradminisztrátori és rendszergazdai szerepkörök tekintetében összeférhetetlenséget, és a jelszó szabályok érvényesítésével kapcsolatos problémákat is feltártak.

A tűzfal infrastruktúra vizsgálata során az információbiztonság fokozását ajánlották. A megállapítások a jogosultsági rendszerrel, az eszközök fizikai biztonságával és az operációs rendszer frissítésével volt kapcsolatos, valamint egyéb dokumentációs jellegű hiányosságokra vonatkozott.

Az Integrált Emissziós Rendszer (IER) informatikai ellenőrzése eredményeként a 2008. év elejétől bevezetett informatikai rendszerhez való széles körű hozzáférési jogosultságoknak csökkentését tartották szükségesnek.

Az Azonnali tartalékközpont vizsgálatakor a szerverterem relatív páratartalmára vonatkozóan az alacsony alsó és magas felső riasztási értékeket kifogásolták. Javasolták továbbá, hogy töröljék a szerverterem beléptető rendszeréből azoknak a munkavállalóknak az engedélyeit, akik részére az állandó belépés biztosítása nem szükséges.

A Magyar Nemzeti Bank Felügyelőbizottságának nyilatkozata (ténymegállapítások és állásfoglalás)

1. Az MNB Felügyelőbizottsága – mint a jegybank törvényes működését ellenőrző testület – felkérést kapott Simor András úrtól, az MNB elnökétől, hogy vizsgálja meg: fennáll-e esetében a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény 57. §-ában meghatározott összeférhetetlenség.

A felkérés alapját és indokát az képezte, hogy ez ügyben a magyar sajtóban különböző találgatások és feltételezések jelennek meg.

2. A Felügyelőbizottság 2009. március 26-i zárt ülésén megvitatta Simor András úr felkérését, és ez ügyben – többek között – az alábbi határozatot hozta:

2.1. A Felügyelőbizottság elfogadja Simor Andrásnak, a Magyar Nemzeti Bank elnökének dr. Balassa Ákoshoz, az Fb elnökéhez írt, 2009. március 24-i keltezésű levelében foglalt felkérést, és úgy határoz, hogy megvizsgálja a Simor András elnök úrral, mint a jegybank elnökével kapcsolatban a sajtóban felvetett esetleges összeférhetetlenségi kérdést.

2.2. Az Fb kizárólag az MNB-törvény 57. §-ában megfogalmazott összeférhetetlenségi viszony vizsgálatában tartja magát illetékesnek, és ezért csak ezt a kérdést vizsgálja, a sajtóban felvetett egyéb kérdésekkel – illetékesség híján – nem foglalkozik.

2.3. A tárgybani összeférhetlenségi kérdés vizsgálatával a Felügyelőbizottság alkalmi munkacsoportot bíz meg.

3. A Felügyelőbizottság által megbízott, a Felügyelőbizottság tagjaiból álló alkalmi munkacsoport az MNB-törvény 57. §-ában megfogalmazott összeférhetetlenség fennállásának kérdését a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény 3. §-ában meghatározott fogalmak figyelembevételével vizsgálta.

4. A vizsgálat során a munkacsoport kérdéseket tett fel Simor András elnök úrnak többek között arról, hogy

– Magyarországon és külföldön mely társaságokban van és milyen befolyása, valamint az MNB-törvény 57. §-ában meghatározott jogviszonya, és mi ezen társaságok tevékenységi köre;

– érintettek-e az MNB-törvény 57. §-ában meghatározott módon vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozói.

A munkacsoport e kérdéseket illetően nyilatkozatokat és közléseket kapott Simor András elnök úrtól, különböző iratokat kért be, kapott és tanulmányozott.

5. A kapott információk alapján nem merültek fel olyan ismeretek, nem tárultak fel olyan tények, amelyek szükségessé tették volna, hogy a munkacsoport más szerveket keressen meg, további személyeket hallgasson meg és egyéb iratokat vizsgáljon meg.
6. Simor András elnök úr által a munkacsoport tudomására hozott tények (nyilatkozatok és iratok) szerint Simor András elnök úrnak két társaságban van befolyása (tulajdonrésze):

– Magyarországon: Simor Pénzügyi Tanácsadó Kft. (90%)

– Cipruson: Trevisol Management Services Ltd. (100%)

6.1. A Simor Pénzügyi Tanácsadó Kft. tevékenységi köre: üzletviteli tanácsadás; máshova nem sorolt felnőtt- és egyéb oktatás; máshova nem sorolt, egyéb gazdasági szolgáltatás; titkári, fordítói tevékenység.

Ezen tevékenységek alapján a kft. **nem minősül sem pénzügyi intézménynek, sem kiegészítő pénzügyi szolgáltatást végző egyéb jogi személynek, sem befektetési vállalkozásnak.**

A PSZÁF a Simor Pénzügyi Tanácsadó Kft. tevékenységét a társaság fennállása óta sem saját ellenőrzési terve, sem pedig bejelentés vagy panasz alapján nem vizsgálta. A Felügyelőbizottság tudomására nem jutott olyan tény, adat vagy információ, amely a társaság jogszerűtlen működését jelezte, illetve az MNB-törvény 57. §-ában meghatározott összeférhetetlenséget érintette volna.

6.2. A Trevisol Management Services Ltd. Társaság – az alapító dokumentum szerint – pénzügyi szolgáltatást és befektetést társaságon kívüli személyek részére, azaz üzletszerűen, nem végezhet; és – Simor András elnök úr közlése szerint – nem végez.

A vizsgálat nem terjedt – nem is terjedhetett – ki annak feltárására, hogy a társaság az engedélyezett tevékenységi körön túl végzett-e mást, de ilyen tény nem is jutott tudomására.

7. Simor András elnök úr nyilatkozata szerint nem él közös háztartásban közeli hozzátartozóval, tehát e tekintetben rá korlátozó vagy bejelentést igénylő szabály nem vonatkozik.

8. Az alkalmi munkacsoport feladatát teljesítette, munkáját befejezte, következtetéseiről jelentést adott a Felügyelőbizottságnak, amely azt elfogadta.

9. A Magyar Nemzeti Bank Felügyelőbizottsága az elvégzett vizsgálat, ennek keretében a kapott nyilatkozatok és a megvizsgált iratok alapján határozatilag megállapítja, hogy Simor András, a Magyar Nemzeti Bank elnöke esetében az MNB-törvény 57. §-ában meghatározott összeférhetetlenség nem áll fenn.

10. Jelen nyilatkozatot az MNB Fb tagjainak egyhangú határozatával 2009. április 23-i ülésén fogadta el.

K. m. f.

A Felügyelőbizottság nevében:

Dr. Balassa Ákos
Elnök

A Magyar Nemzeti Bank
Felügyelőbizottsága tagjainak közös beszámolója
az Országgyűlésnek
a Felügyelőbizottság éves munkájáról

2008. június–2009. június

